

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

Politikos mokslų bakalauro programa

Laurynas Juodzevičius

IV kurso studentas

Sporto diplomatijos įgyvendinimas Lietuvoje. EuroBasket2011 atvejo studija.

**POLITINIS DALYVAVIMAS LIETUVOJE:
FORMOS IR TENDENCIJOS**

Bakalauro darbas

Priskirtasis vadovas: L. Jonavičius

Vilnius, 2020

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Juodzevičius L. Sporto diplomatijos įgyvendinimas Lietuvoje. EuroBasket2011 atvejo studija: Politikos mokslų specialybės, bakalauro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; priskirtasis darbo vadovas L. Jonavičius. – V., 2020. – 40 p.

Reikšminiai žodžiai: sporto diplomatija, minkštoji galia, tarptautinė politika, sub-indeksai, nevyriausybių organizacijų diplomatija, sportas kaip diplomatija, diplomatinių tiltų statymas, diplomatinės strategijos.

Šiame darbe nagrinėjama Lietuvoje organizuoto tarptautinio mega-renginio reikšmė Lietuvos minkštajai galiai. Sporto minkštosios galios pavertimas minkštosios galios diplomatiniu ištekliumi vertinamas analizuojant Sporto diplomatijos strategijas, analizuojant minkštosios galios sub-indeksus ir jų kitimą 2003 – 2013 metų periode. Tyrime tikrinama prielaida ar Lietuva sugebėjo pasinaudoti sporto renginio resursu, jeigu taip – kaip tą pavyko padaryti ir kas gali būti padaryta ateityje, kitaip nei tai buvo padaryta 2011 metais.

Turinys

Įvadas.....	1
1. Metodologija.....	4
2. Sporto diplomatijos strategijos Europos krepšinio čempionato metu.....	7
2.1. Tradicinė Sporto Diplomacija.....	9
2.2. Tarptautinis sportas kaip diplomatija.....	11
2.3. Diplomatinų tiltų statymas.....	13
2.3.1. Oficialus sporto ir diplomatijos solidarumas ir Didžiosios žiniasklaidos įsitraukimas...	13
2.3.2. Kompetentingi kultūros ambasadoriai.....	15
2.3.3. Aukšto pažangumo (high-performance).....	17
2.4. Keturi mechanizmai.....	18
3. Čempionato įtaka Lietuvos minkštajai galiai – sub-indeksų analizė.....	21
3.1 Švietimas.....	21
3.2 Kultūra.....	27
3.3 Skaitmeniškumas.....	30
3.4 Valdžia.....	30
3.5 Verslas.....	31
3.6 Įsipareigojimai.....	33
3.7 Sub-indeksų analizės išvados.....	34
4. Išvados.....	35

Priedai.....	
.....	39
1 priedas.....	39
2 priedas.....	42
Literatūros sąrašas.....	43
Summary	45

Ivadas

Sporto diplomacija nėra naujas reiškinys, strategija naudojama tarptautinėje politikoje siekiant paveikti kitas anarchiškos tarptautinės arenos dalyves. Sporto diplomacija nėra ir reiškinys, apie kurį yra girdėjusi tik politologų bendruomenė – didžioji dalis visuomenė yra susipažinusi su faktu, jog per Olimpines varžybas kariniai veiksmai būdavo nutraukiami, jau Antikoje ir vėlesniais amžiais. Mažesnė dalis, tačiau bent dalis visuomenės, yra pažįstama su *Pingpongo* diplomatijos atveju¹, kuomet stalo teniso dėka JAV ir Kinija turėjo galimybę normalizuoti dvišalius santykius ar tai kaip Nelsonas Mandela sporto dėka² padėjo atsigauti Pietų Afrikos Respublikai (PAR) po Apartheido³.

Sporto diplomacija turėtų sulaukti daugiau politologų dėmesio nagrinėjant tarptautinius santykius, kadangi visų pirma yra svarbu prisiminti įvykius pakeitusius tarptautinių santykių suvokimą, jų aiškinimą, bei padėjusį iškilti konstruktyvumui, institucionalizmui bei kitoms alternatyvios tarptautinių santykių teorijoms, priešingoms realizmui – įvykis, kuris viską pakeitė yra netikėta Šaltojo karo pabaiga, kurios nevainikavo karinis konfliktas.

Sporto diplomatijos svarba išauga, kadangi diplomatinė aplinka po Šaltojo karo privertė vyriausybes reformuotis, keisti savo elgesį bei ieškoti galimybių megzti diplomatinis santykius, o tam puikiai pasitarnauja sportas, kadangi sportas ir sporto įstaigos didėja savo apimtimi, galia ir patrauklumu, o tai su tuo, jog sportas kaip minkštosios galios įrankis, kaip priemonė pritraukti valstybes arčiau viena kitos ir būdas pa(i)rodyti santykių kolegialumą, ir tai pasirodo yra kur kas efektyvesnis diplomatijos metodas nei jos tradicinis variantas⁴.

Politiką ir Sportą jungia dar vienas dalykas, kuris tiesa pasakius, jungia visus socialinius reiškinis – tai žiniasklaida. Sportas yra didžioji modernaus gyvenimo dalis ir varomas žiniasklaidos yra dalis visa ko visame pasaulyje. Sportiniai mega-renginiai, tokie kaip Pasaulio taurė ir Olimpines žaidynės, gali suteikti priimančioms šalims nemažų galimybių per sportą sustiprinti bendravimą su kitomis valstybėmis ar jų bendruomenėmis⁵.

Galiausiai, nutolusios viena nuo kitos valstybės gali naudoti sportą kaip būdą normalizuoti diplomatinis santykius. Geriausias to pavyzdys, be abejo, yra jau minėtas 1971 m. *Pingpongo*

¹ Griffin, Nicholas. *Ping-pong diplomacy: the secret history behind the game that changed the world*. Simon and Schuster, 2014.

² Steenveld, Lynette, and Larry Strelitz. "The 1995 Rugby World Cup and the politics of nation-building in South Africa." *Media, Culture & Society* 20.4 (1998): 609-629.

³ Lipton, Merle. *Capitalism and apartheid: South Africa, 1910-1986*. New Africa Books, 1986.

⁴ Murray, Stuart. "The two halves of sports-diplomacy." *Diplomacy & statecraft* 23.3 (2012): 581

⁵ Ten pat;

diplomatijos tarp Kinijos ir Amerikos stalo teniso atvejis ar 2018 metais po viena vėliava Žiemos olimpinėse žaidynėse žygiavusios Šiaurės ir Pietų Korėjos⁶.

Vis dėl to, nors sporto diplomatijos reiškinys nėra naujas tarptautinėje istorijoje, nors ir mažai nagrinėtas, šiandien jis yra kaip niekad aktualus, kadangi 2019 metais pasaulį apskriejo naujiena apie konfliktą tarp Kinijos vyriausybės ir stipriausios pasaulyje krepšinio lygos NBA⁷. Hustono Rockets savininkas išreiškė palaikymą Honkongo protestuotojams, o į tokį palaikymą Kinija atsakė nutraukdama visas NBA transliacijas ir atsisakiusi į arenas įleisti žurnalistus. Atrodytų, jog smūgis buvo suduotas lygai, kuri prarado milijonus, tačiau tą smūgį patyrė ir JAV.

Tyrimo aktualumas grindžiamas ir tuo faktu, jog kitais metais įvyks Tokijo Vasaros Olimpinių žaidynės, kurioje susitiks didžioji dalis pasaulio valstybių atstovų reprezentuoti savo šalį, jos kultūrą bei vertybes. Šiuo metu, ne visi atletai turi kelialapius į Olimpiadą, todėl turi dalyvauti atrankos turnyruose, o vienas tokių atrankos turnyrų vyks Lietuvoje, todėl Lietuva vėl turės galimybę atsidurti tarptautinėje scenoje.

Panašią galimybę Lietuvos Respublika turėjo 2011 metais organizuodama Europos Krepšinio Čempionatą FIBA „Eurobasket 2011“⁸. Čempionatas Lietuvai tuomet uždirbo apie 2 milijonus litų, bei paskatino pastatyti penkias naujas arenas, kurios dabar yra naudojamas įvairiausiems kultūriniais renginiams, bei gauti aukščiausią įvertinimą už suorganizuotą čempionatą iš FIBA. Vis dėl to, nepaisant visų šių naudų kyla klausimas į kurį bus siekiama atsakyti tyrimo metu – ar Lietuva sugebėjo pasinaudoti buvimu dėmesio centre, jog padidintų savo minkštąją galią? Jeigu taip – kaip tai padarė? Jeigu ne – kodėl nepasinaudojo tokia galimybe?

Išnagrinėjus vyriausybės patvirtintus dokumentus nuo 2005 metų iki 2012⁹ metų susijusius su krepšiniu atsakymo rasti nepavyko, todėl šio tyrimo tikslas bus išsiaiškinti sporto diplomatijos implementavimą Lietuvoje. Kokiais būdais sportas sugeba paversti minkštąją sporto įrankių galią diplomatinio ištekliumi? Ir jeigu sugeba – ar šiuo įrankiu pasinaudojo Lietuva?

Toliau pateikiama literatūros apžvalga sporto diplomatijos klausimu. Svarbu paminėti tai, jog dar nėra darbo lietuvių kalba arba apie Lietuvą, o ir pačios mokslinės literatūros šia tema nėra daug,

⁶ Ho, Shawn. "Pyeongchang Winter Olympics—What's Behind the Korean Unification Flag?." (2018).

⁷ Rae, Madeline. "The NBA—China Tension: What's at Stake?." (2020).

⁸ <https://archive.fiba.com/pages/eng/fa/event/p/sid/7526/ /2011 EuroBasket Final Round/index.html>

⁹ Nuoroda į dokumentus pridedami priedų skiltyje. 2 Priedas

didžioji dalis tokios literatūros autorių cituoja vieni kitus. Būtent literatūros stygius ir jos *aiškumas* paskatino atlikti tyrimą sporto diplomatijos Lietuvoje tema.

Literatūroje sporto diplomatijos reiškinį autoriai vertina skirtingai, kadangi nėra iki galo aišku, kokį galutinę rezultatą tokia diplomatija atneša – teigiamą ar neigiamą. Pavyzdžiui Kambiz Abdi darbas „*Converting sports diplomacy to diplomatic outcomes: Introducing a sports diplomacy model*”¹⁰, siekia pristatyti sporto diplomatijos modelį ir nustatyti, kokiais būdais sportas sugeba paversti minkštąją sporto įrankių galią diplomatiniais ištekliais. Vienas tokių būdų, kaip pastebi autoriai yra skirtingų strategijų: (i) *Tradicinė Sporto Diplomacija*¹¹ arba (ii) *Tarptautinis sportas kaip diplomatija*¹².

Pirmoji strategija remiasi principu, kai vyriausybės sąmoningai naudojami tarptautiniu sportu, kaip diplomatijos instrumentu, kai tuo tarpu antroji strategija yra susijusi su diplomatinio atstovavimo ir derybomis tarp nevyriausybinių organizacijų. Tiesa, verta paminėti, jog autoriai vėliau išskiria dar keturias strategijas / būdus vykdyti sporto diplomatiją: *Oficialus sporto ir diplomatijos solidarumas, Kompetentingi kultūros ambasadoriai, Aukšto pažangumo (high-performance), Didžiosios žiniasklaidos įsitraukimas (Vast Media Coverage)*¹³. Šie modeliai vėliau bus plačiau pristatomi ir tikrinami tyrimo metu.

S. Murray, vienas daugiausiai cituojamų autorių, Sporto diplomatijos tyrimo lauke, savo darbe „*The two halves of sports-diplomacy*”¹⁴ pristato dvi Sporto diplomatijos medalio puses: pliusus autorius apibūdina kaip valstybės įrankius nutraukti karinius veiksmus ar pagerinti santykius su kitomis valstybėmis (2002 m. Japonijos ir Pietų Korėjos pasaulio taurė¹⁵), tačiau lygiai taip pat gali būti naudojama, kaip baudžiamoji priemonė (1980 m. Amerikos boikotas Maskvai, po tų pačių olimpinių žaidynių panašus Rusijos ir trylikos kitų valstybių atsisakymas po ketverių metų varžytis Los Andželo žaidynėse). Galiausiai pastebima, jog sportas ir sporto renginiai gali padėti kurti teigiamus diplomatinis santykius ir, dar svarbiau, pasiūlyti alternatyvius kelius įsitvirtinusiems santykiams peržengti *status quo*.

¹⁰ Abdi, Kambiz, et al. "Converting sports diplomacy to diplomatic outcomes: Introducing a sports diplomacy model." *International Area Studies Review* 21.4 (2018)

¹¹ Ten pat; p - 366

¹² Ten pat;

¹³ Ten pat; p – 367 - 369

¹⁴ Murray, Stuart. "The two halves of sports-diplomacy." *Diplomacy & statecraft* 23.3 (2012):

¹⁵ Ten pat; p - 576

Tarp šių darbų, svarbią vietą panteone užima „Soft power at home and abroad: Sport diplomacy, politics and peace-building.“ International Area Studies Review¹⁶“ studija atlikta Nygård, Håvard Mokleiv. Darbe tyrėjai pristato metodus, kaip stebėti sporto diplomatijos įrankio virsmą diplomatinio ištekliumi - tai kaip sportas yra naudojamas kaip minkštoji galia galima pastebėti per keturis mechanizmus, kuriais naudojasi valstybės situacijose susijusiose su sportu:

- Įvaizdžio kūrimas ¹⁷- sporto renginio šeiminkui skiriamas viso pasaulio dėmesys keletui dienų;
- Platforma dialogui pradėti - sporto renginiai stiprina ryšius tarp tautų ir žmonių bei sukuria galimybę taikiems kultūriniais mainams, kurie gali pasitarnauti, kaip pagrindas toliau normalizuoti politinius santykius tarp valstybių stiprina ryšius tarp tautų ir žmonių bei sukuria galimybę taikiems kultūriniais mainams, kurie gali pasitarnauti, kaip pagrindas toliau normalizuoti politinius santykius tarp valstybių;
- Pasitikėjimo stiprinimas;
- Susitaikymas, integracija ir antirasizmas¹⁸.

Taigi galima pastebėti, jog literatūroje yra pateikiami skirtingi metodai stebėti ir matuoti sporto diplomatijos implementavimą. Reikia suvokti, jog minkštąją galią pamatuoti yra sudėtinga dėl daugybės nekontroliuojamų kintamųjų, tačiau tai neturėtų atbaidyti politologų bendruomenę, mėginti rasti būdą tą padaryti.

Metodologija

Siekiant geriau suprasti ir įvertinti kaip Lietuvai sekėsi implementuoti sporto diplomatiją Europos krepšinio čempionato metu šis galvosūkis yra padalintas į du skirtingus, tačiau vienas kitą gerai papildančius klausimus į kuriuos reikės atsakyti: *ar* ir *kaip*?

Pirmojoje tyrimo dalyje bus siekiama išsiaiškinti *kaip* buvo ši diplomatijos forma implementuota. Šiam klausimui atsakyti bus pasitelkiamas kokybinis interviu, jog būtų išaiškinta kokios buvo Lietuvos interesus organizuojant FIBA EuroBasket2011. Svarbiausias klausimas į kurį bus atsakyta šioje tyrimo dalyje – kas buvo atsakingi už Lietuvos sporto diplomatijos organizavimą – Lietuvos Respublikos Vyriausybė (LRV) ar Lietuvos Krepšinio Federacija (LKF), kadangi dokumentai

¹⁶ Nygård, Håvard Mokleiv, and Scott Gates. "Soft power at home and abroad: Sport diplomacy, politics and peace-building." *International Area Studies Review* 16.3 (2013)

¹⁷ Ten pat; p. - 238

¹⁸ Ten pat; p. - 240

pateikiami Vyriausybės puslapyje dažniausiai yra susiję su finansavimu, kai tuo tarpu studijoje „Mokymasis iš patirties-Eurobasket 2011“, kuri buvo atlikta po Europos krepšinio čempionato panašu, jog už visą čempionato organizavimą buvo atsakinga Lietuvos Krepšinio Federacija, kurios vienintelis sąlytis su LRV buvo atsiskaitymas už nuveiktus ir dar planuojamus nuveikti darbus, bei lėšų gavimas.

Išsiaiškinus minėtus tikslus, bus tikrinamos autorių rašiusių Sporto diplomatijos tema strategijos, siekiant išsiaiškinti, kuri strategija buvo veiksmingiausia, kadangi tyrimuose atliktuose iki šiol užsienio literatūroje yra analizuojami tik tiek atvejai, kurie pagrindžia strategiją. Strategijos, kurios bus analizuojamos:

- Tradicinė Sporto Diplomacija;
- Tarptautinis sportas kaip diplomacija;
- „Diplomatinių tiltų statymo strategija“;
- Keturi mechanizmai.

Siekiant įvertinti Lietuvos sporto diplomatijos implementavimo rezultatus, tyrimas toliau bus prisotintas duomenų, kurie bus analizuojami sub-idenksų matavimo principu, o tai padės iki galo atsakyti į klausimą ar Lietuvai pavyko pasinaudoti sporto diplomatijos ištekliumi. Šiuo tikslu buvo nuspręsta atlikti empirinį tyrimą – duomenų analizę, naudojant panašią metodologiją į naudojamą „The Soft Power 30. A Global ranking of Soft Power 2019“ tyrimą, kuris matuoja ir lygina 30 skirtingų šalių minkštosios galios indeksus (Lietuvos tarp tiriamų valstybių nėra).:

- Švietimo sub-indeksas;
- Kultūros sub-indeksas;
- Skaitmeniškumo sub-indeksas;
- Valdžios sub-indeksas;
- Verslo sub-indeksas;
- Įsipareigojimų sub-indeksas

Stebint *ar* Lietuvai pavyko implementuoti sporto diplomatiją Europos krepšinio čempionato metu, buvo pasirinktas dešimties metų laiko tarpas siekiant nustatyti tendencijas, kaip vidutiniškai kito duomenys, po to juos lyginant su metais kai vyko EKČ ir metais po jo. Tyrimo indeksų skaičiavimai, kaip tai buvo daryta „The Soft Power 30. A Global ranking of Soft Power 2019“ analizėje, atliekami nebuvo – priešingai, jie buvo matuojami siekiant nustatyti tendencijas ir siekiant jas įvertinti stebint pakitimus „EuroBasket 2011“ čempionato metu. Čia skubama pabrėžti, jog šio tyrimo autorius suvokia,

kad ne visiems sub – indeksams įtakos galėjo turėti sporto renginys, todėl tie sub-indeksai bus pristatomi, tačiau neanalizuojami tyrimo metu, dėl apimties ribojimo, bei tyrimo orientavimo į tai *kaip* tai buvo padaryta.

Priešingai, nuo minėto tyrimo, šiame darbe taip pat bus įvestas standartinis nuokrypis – tai dydis, rodantis, kiek kiekviena reikšmė yra vidutiniškai nukrypusi nuo vidurkio ir yra lygus 3 procentams. Standartinis nuokrypis čia bus taikomas siekiant identifikuoti, kurie sub-indeksai kito reikšmingai, darant prielaidą, jog 95% duomenų yra pasikliautini (pasikliautinasis intervalas). Išnagrinėjus sub-indeksus, bei atmetus tuos, kurie kito mažiau nei trimis procentais – likę sub-indeksai bus analizuojami tiriant faktorius, kurie galėjo padaryti įtaką to sub-indekso kitimui.

Sporto diplomatijos strategijos Europos krepšinio čempionato metu.

Šiame skyriuje bus orientuojamasi į pagrindinį klausimą – kaip sporto diplomatija buvo įgyvendinama, jeigu toks tikslas buvo apskritai, kokios strategijos buvo naudojamos ir kuri pasiteisino labiausiai, į ką dėmesį atitaisyje organizuojant tokius turnyrus Lietuva turėtų atkreipti dėmesį?

Skyriuje bus pateiktos asmenų prisidėjusių prie Europos krepšinio čempionato 2011 organizavimo atsakymai – tai tuometinis komiteto vadovas Mindaugas Špokas, krepšinio ir sporto ekspertas Linas Kunigėlis, bei Rytis Sabas, asmuo kuris su Arvydu Saboniu keliavo Europos valstybes ir kvietė šalis atvykti pažiūrėti, kaip mes „švenčiame krepšinį“. Taip pat bus siekiama patikrinti autorių rašiusių šia tema teorijas / prielaidas, kurių dėka sporto diplomatijos įgyvendimas tampa įmanomu, arba kaip autoriai patys įvardina – *strategijos sporto diplomatijos įgyvendinimui*:

- *Tradicinė Sporto Diplomacija*¹⁹ - apima atvejus, kai vyriausybės sąmoningai naudojasi tarptautiniu sportu, kaip diplomatijos instrumentu. Ši kategorija tiria tokias savybės kaip „valstybių dialogas“, kuomet sportas naudojamas pabrėžti siunčiamai diplomatinei žinutei
- *Tarptautinis sportas kaip diplomatija*²⁰ – tai mažiau dėmesio sulaukusi kategorija, kuri trumpai tariant yra susijusi su diplomatiniu atstovavimu ir derybomis tarp nevyriausybinų organizacijų. Ši kategorija įtraukia tiek sporto poveikį diplomatiniais santykiams tiek diplomatinų veiksmų įtaką sporto renginiams, leidžiančius tiems renginiams įvykti
- „*Diplomatinių tiltų statymo*“ strategija²¹, kurią sudaro daugybė mažų strategijų:
 - *Oficialus sporto ir diplomatijos solidarumas* – tai tokia strategijai, kai siekiant paskleisti diplomatinę žinutę, reikia jog sporto atstovai atstovauti tokias pat vertybes (idėjas) kokiomis yra grįsta valstybė, kurią jie atstovauja;
 - *Kompetentingi kultūros ambasadoriai* - veikia kaip dviejų tipų vertybių ambasadoriai – universalių ir tautinių. Universalios vertybės yra tos, kurios gerbiamos visuotinai - sąžiningas žaidimas, malonumo / pasitenkinimo siekimas, toleranciją, profesionalumas ir nesportines vertybes, tokias kaip žmonių teisės. Nacionalinės vertybės įvairiose šalyse skiriasi ir labiau koncentruojasi į konkrečias nacionalines tradicijas, papročius ir kultūrą, kuri tam tikroje šalyje gali pelnyti pagarbą iš kitų tautų.

¹⁹ Abdi, Kambiz, et al. "Converting sports diplomacy to diplomatic outcomes: Introducing a sports diplomacy model." *International Area Studies Review* 21.4 (2018); p. – 366;

²⁰ Ten pat;

²¹ Ten pat; p. - 367 – 369;

- *Aukšto pažangumo (high-performance)* – strategija gali būti padalinta į dvi substrategijas: geriausi pasiekimai (*Best record*) ir geriausia vadyba (*Best management*). Geriausio pasiekimo kategorijoje žiniasklaida stebi geriausiai pasirodančius atletus ir komandas arba tuos kurie labiausiai „nustebino“. Tokiu būdu sportininkai yra dėmesio centre ir gali iškomunikuoti atitinkamas žinutes eteryje arba savo veiksmais. Geriausios vadybos yra susijusi su renginio organizavimu – ypač su saugumu, kadangi nors mažiausias saugumo incidentas gali pakreipti diplomatinį rezultatą siekiamo „sportiniais įrankiais“
- *Didžiosios žiniasklaidos įsitraukimas (Vast Media Coverage)* – tai strategija kurios metu sporto minkštoji galia yra plačiai komunikuojama tarptautinėje žiniasklaidoje (televizija, radijas, internetas). Tokiu būdų sporto žvaigždės tampa panašios į Holiivudo žvaigždes ir gali daryti įtaką politikai komunikuodami su vyriausybėmis, nacionalinėmis ir vietinėmis sporto organizacijomis, o tokie veiksmai yra ištransliuojami tarptautinės medijos
- Keturi mechanizmai²², kuriais naudojasi valstybės situacijose susijusiose su sportu:
 - **Įvaizdžio kūrimas.** Didžiųjų sporto renginių organizavimas suteikia galimybę patekti į pasaulio „sceną“ ir suteikia šeimininkui viso pasaulio dėmesys keletui dienų. To pavyzdžiai neseniai Kinija, Pietų Afrika ir Brazilija naudojo mega-renginių strategiją, siekiant paskelbti jų, kaip kylančių galių, statusą. Tiesa, čia egzistuoja ir tamsioji pusė. Tamsi įvaizdžio kūrimo pusė yra ta, kad bandoma pavaizduoti efektyvų, modernų ir patrauklų įvaizdį, gyventojų dalys, kurių gali gėdytis vyriausybės, gali būti pašalintos arba apleistos. Kaip pavyzdį galima paminėti Meksikos politiką perkelti vargšus iš Meksiko į atokesnius regionus 1968 m. Olimpinėse žaidynės.
 - **Platforma dialogui pradėti.** Sporto renginiai, nuo Pasaulio taurės ir Olimpinių žaidynių ar net iki paprastų draugiškų rungtynių, stiprina ryšius tarp tautų ir žmonių bei sukuria galimybę taikiems kultūriniais mainams, kurie gali pasitarnauti, kaip pagrindas toliau normalizuoti politinius santykius tarp valstybių. Pagrindinė sporto naudojimo kaip dialogo platformos idėja skiriasi nuo įvaizdžio kūrimo. Vienas apima savireklama (įvaizdžio formavimas), o kitas – platformos dialogui pradėti kūrimas apibūdina

²² Nygård, Håvard Mokleiv, and Scott Gates. "Soft power at home and abroad: Sport diplomacy, politics and peace-building." *International Area Studies Review* 16.3 (2013); p. – 268;

santykių skatinimą. Tamsioji tokio mechanizmo pusė, jog vietoj dialogo užmezgimo sporto įvykis gali tapti karo priežastimi.

- **Pasitikėjimo stiprinimas.** Autorius čia teorinio paaiškinimo nepateikia, tačiau įvardina pavyzdžius tokio proceso: Japonijos ir JAV beisbolo varžybos vykusios pirmą kartą po antrojo pasaulinio karo. Taip pat Norvegijoje organizuojama jaunimo futbolo stovykla, kurios metu pirmą kartą 1995 metais susidūrė Izraelio ir Palestinos komandos. Tai buvo laikoma tokiu svarbiu įvikiu, jog kuomet Palestinos komanda keliavo iš į Oslą, Jasiras Arafatas (Palestinos išsivadavimo pirmininkas) laikinai nutraukė taikos derybos su Izraeliu, norėdamas nuvykti į oro uostą ir palinkėti komandai kuo geriausios kloties. Neigiama šio mechanizmo pusė yra ta, jog tokie renginiai kaip Norvegijos taurė atveža vaikus iš neturtingų Afrikos šalių, juos praturtina dviejų savaičių prabanga pagal vietinius standartus ir po to išsiunčia tuos vaikus atgal į gyvenimą skurde. Grįžus į gimtąją šalį tai gali sukelti pasipiktinimą ir nusivylimą esama situacija.
- **Susitaikymas, integracija ir antirasizmas.** Čia sportas naudojamas taikai šalies viduje sukurti. Pavyzdžiui, UEFA, siekdama kovoti su rasizmu, pradėjo platinti kovos su rasizmu kampanija, kuria taip pat siekiama paveikti gerbėjų nuomonę ir veiksmus, sukuriant pagarbų požiūrį į kitus. Čia taip pat patenka ir PAR pavyzdys minėtas anksčiau.

Kaip galima pastebėti, viršuje pateiktos keturios strategijos turi savų niuansų, kuriuos šiame skyriuje sieksiu analizuoti – pastebėti vertai, jog šios strategijos negali būti pamatuotos empiriškai, dėl to tam skirsiu atskira skyrių. Kadangi darbo apimtis yra ribojama bei tyrimo vienas iš tikslų yra aiškumas suvokiant sporto diplomatiją, siekiant išvengti spekuliacijų ar faktų pritempimo tyrimo naudai – analizuojant strategijas bus pasitelkiama informacija susijusi su Lietuvoje organizuotu krepšinio čempionatu, bei interviu atsakymu – tai būtina, kadangi autoriai rašę šiomis temomis, kiekvienai strategijai pagrįsti naudojo skirtingų šalių pavyzdžius.

Tradicinė Sporto Diplomacija

Tradicinė Sporto Diplomacija, tai tokie diplomatinė strategija, kurios metu vyriausybės sąmoningai naudojami tarptautiniu sporto renginiu išsiųsti atitinkamą žinutę pasauliui.

Tiriant Lietuvos atvejį, toks žinutės siuntimas ir jos tyrimas yra komplikuo­tas dėl keleto priežasčių, kurias pateiksiu vėliau, kadangi dėmesį norėčiau atkreipti į strategijos konkretumo stygių. Tradicinė Sporto diplomatija iš esmės yra elementari diplomatija, kadangi idėjos pagrindinis tikslas yra nagrinėti, kaip vyriausybės naudojasi tam tikru renginiu skleisti žinutę. Tai iš tiesų tinka, bet kuriai diplomatijos rūšiai, kadangi diplomatija pati iš savęs reiškia „*oficiali veikla, kuria valstybių, vyriausybių vadovai ir specialūs asmenys ryšiams su užsieniu vykdo savo valstybės užsienio politiką, gina jos interesus užsienyje*“²³. Šią strategiją izoliuoja tai, jog autorių nuomone žinutes komunikuoja tik vyriausybės – kaip vėliau matysime tyrime, Lietuvos Respublikos Vyriausybė prisidėjo minimaliai, tačiau Nevyriausybinei Organizacijai organizavusiai turnyrą, vyriausybė degė žalią šviesą idėjoms ir projektams, tad tas sąlytis su organizavimu tampa sąlyginis.

Grįžtant prie Tradicinės Sporto Diplomatinės, mano nuomonei pritaria ir Gvidas Kerušauskas, „Diplomatų sporto klubo“ pirmininkas, kuriam daugelį su sportu susijusių klausimų Užsienio Reikalų Ministerijos valdžia persiunčia kuruoti. Anot G. Kerušausko, kai mes kalbam apie diplomatiją, mes turim suvokti, jog tai yra gebėjimas rasti galimybę ir momentą bet kokioje aplinkoje megzti diplomatinius ryšius arba juos palaikyti, todėl Lietuva tokios kaip išskirtinai sportui skirtos politinės diplomatijos strategijos neturi – jeigu yra galimybė tu ją išnaudoji.

Kita vertus, prisimenant FIBA rengtą (Lietuvoje organizuotą) Europos krepšinio čempionatą 2011, politinė santvarka, tiksliau – ministerijos, atrodė kitaip nei dabar pradėjus beveik 10 metų. Tuomet Lietuvoje egzistavo Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės, tačiau 2019 m. sausio 1 d. Švietimo ir mokslo ministerija, išformavo šį departamentą, jį prijungė prie savęs ir persivadino į Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją²⁴ – todėl anot G. Kerušausko tokią strategiją *galbūt* galėjo turėti tuomet dar egzistavęs departamentas. Kaip vėliau paaiškės - turnyro organizavimu rūpinosi Mindaugas Špokas ir surinkta darbo grupė. Vis dėlto paminėti verta, jog tarp idėjos surengti čempionatą Lietuvoje buvo ir tuometinis Lietuvos Respublikos ministras pirmininkas Algirdas Mykolas Brazauskas, kuris 2003 metais vyko į ten organizuotą čempionatą, jog susitiktų su kitų valstybių krepšinio federacijų vadovais ir įtikintų, juos, jog Lietuva gali organizuoti čempionatą 2007 metais²⁵. Premjeras tuomet kvietė federacijų vadovus atvykti aplankyti Lietuvą, kadangi vis labiau modernėjančioje pabalčio valstybėje yra pati tinkamiausia vieta Europos krepšinio čempionatui

²³ <https://www.lietuviuzodynas.lt/terminai/Diplomatija>

²⁴ <https://www.smm.lt/web/lt/struktura-ir-kontaktai/apie-ministerija/ministerijos-istorija>

²⁵ <https://www.delfi.lt/krepšinis/naujienos/euro-2007-cempionato-finalas-lietuvoje.d?id=2828509>

organizuoti ir įsitikinti, jog šiam tikslui“ Vyriausybė reiškia stiprią politinę valią ir tiki šio projekto realumu²⁶“.

Trumpai apibendrinant Tradicinės Sporto Diplomatinės strategiją galima pastebėti, jog paaiškėjo pagrindinis šios strategijos trūkumas, bei faktoriai, kodėl jog Lietuva neįgyvendino: (i) šią strategiją izoliuoja tai, jog autorių nuomone žinutes komunikuoja tik vyriausybės – Lietuvos atveju, tai atliko Organizacinis komitetas kartu su FIBA, kurį pristatysiu kitame skyriuje, o vyriausybė prisidėjo tik 2003 metais siekiant organizuoti Europos krepšinio čempionatą 2007 metais; (ii) Lietuva neturi atsikiros strategijos Sporto Diplomatinės – kadangi diplomatija yra „daroma“ kai pasitako proga ir galiausiai (iii) Lietuvos vyriausybės pastangos neatrodo didelės tarptautinės komunikacijos atžvilgiu, bet ji smarkiai palengvino darbą Europos Krepšinio Čempionato 2011 Organizaciniam komitetui, uždegdama žalią šviesą tikslams ir priemonėms juos pasiekti.

Tarptautinis sportas kaip diplomatija

Tarptautinis sportas kaip diplomatija, tai strategija, kurios metu tarpusavyje derasi ne skirtingų valstybių atsakingi pareigūnai, o nevyriausybinių organizacijų. Šio atvejo studijos metu tai būtų - Europos Krepšinio Čempionato 2011 Organizacinis komitetas, įkurtas specialiai tam jog būtų suorganizuotas EuroBasket 2011. Šį komitetą įkūrė LKF (Lietuvos Krepšinio Federacija), o anot Mindaugo Špoko, federacija savo vardu atsisakė organizuoti čempionatą, kadangi patirtis kitų šalių rodė, jog čempionatai dažniausiai būna nuostolingi, todėl LKF įkūrė atskirą komitetą, kaip juridinį asmenį, jog jeigu čempionatas būtų nuostolingas – jis nuostolių federacijai neatneštų. Ir žinoma paskutinė NVO (Nevyriausybinių Organizacijų) buvo FIBA (*fra. Fédération Internationale de Basketball*).

Ši strategija išsiskiria tuo, jog diplomatija užsiima skirtingos NVO skirtingiems tikslams pasiekti. EuroBasket 2011 atveju diplomatiniai santykiai buvo mezgami tarp FIBA ir Organizacinio komiteto, kadangi abejos pusės turėjo interesą surengti EKČ – tam reikėjo pasiekti susitarimą. Kaip tas buvo padaryta padeda suprasti M. Špokas – Organizacinio komiteto vadovas ir jo atstovas Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudarytai darbo grupei (ši LRV grupė iš esmės užsiėmė daliniu finansavimu ir daline kordinacija / pagalba skirtingais klausimais). Anot M. Špoko : tuomet valdžioje pagrindu buvo trys žmonės: Vladas Garastas, Algimantas Pavilionis ir Šarūnas Marčiulionis – jie buvo pagrindiniai

²⁶ <https://www.delfi.lt/krepisinis/naujienos/premjer-as-fiba-vadovus-itikinejo-lietuvoje-rengti-europos-krep-sinio-čempionato-finala.d?id=2838834>

vilties surengti Lietuvoje krepšinio čempionatą puoselėtojai su jau minėtu A.M. Brazausku. Paskatinimu surengti EKČ tapo laimėtas 2003 metais titulas, bet ir noras padaryti impulsą Lietuvos krepšiniui, pritraukti dėmesį ir sukurti infrastruktūrą tokių renginių organizavimui ateityje. EKČ Organizacinio komiteto vadovo nuomone, tuometinis premjeras, šią idėją priėmė teigiamai, buvo sukurta darbo grupė.

Vis dėl to, kaip istorija parodė Lietuva šansų organizuoti čempionatą neturėjo, kadangi neturėjome nei arenų (Siemens arena dar tik pradėta buvo statyti, o Kauno Sporto Halė neatitiko reikalavimų) nei patirties organizuoti tokius renginius. FIBA 2004 metais skirstė balsavo ir skelbė kas organizuos 2007 ir 2009 metų Europos krepšinio čempionatus. Per tuos „rinkimus“ Lietuvai užkulisiuose buvo pasakyta, jog šiai dienai Lietuva neturi šansų organizuoti nei 2007 nei 2009 metų turnyrus, kadangi 2007 metams geriausiai yra pasiruošus Ispanija, o 2009 pasiruošus geriausiai Lenkija. Tuometinei Lietuvos darbo grupei FIBA prezidentas patarė prašyti galimybės organizuoti EKČ 2011 metais, nors 2004 toks pasiūlymas net negalėjo būti pateiktas, kadangi tokio siūlymo nebuvo FIBA darbotvarkėje dar. Kaip vėliau paaiškėjo – Lietuva sugebėjo susikurti infrastruktūrą ir suorganizuoti čempionatą.

Tarptautinio sporto kaip diplomatijos strategija pasiteisino ne vien tuo, jog Lietuvos atkaklumas jai padėjo laimėti galimybę organizuoti turnyrą, tačiau į naudą išėjo ir FIBA organizacijai, kadangi po čempionato M. Špokas ir Čingiene Vilma parašė knygą „Mokymasis iš patirties. Eurobasket 2011, bei sukūrė savotišką vadovą (*en. Manual*) kaip organizuoti čempionatą ir kokių išteklių tam reikia. Šį vadovą perėmė FIBA ir jo pagrindu atitinkamai atnaujino savo turimą. EKČ organizacinis komitetas atnešė ir daugiau naudos į FIBA bei tarptautinius santykius, pastebi sporto ekspertas Linas Kunigėlis, kadangi Lietuva sukūrė Krepšinio Ambasadoriaus sąvoką ir idėją, kurią įprasmino / įamžino Arvydo Sabonio lankymasis šalyse, kurios dalyvaus turnyre, bei raginant jų sirgalius atvykti pažiūrėti kaip Lietuva „švenčia krepšinį“. Anot L. Kunigėlio šios idėjos anksčiau niekas nebuvo įgyvendinęs, o po 2011 metų krepšinio čempionato, tokius ambasadorius turėjo ir kitos valstybės, pavyzdžiui Slovėnija, kurios ambasadorium tapo NBA žvaigždė Luka Dončič.

Trumpai apibendrinant šią strategiją, galima pastebėti, jog Lietuvai ši strategija pasiteisino labiausiai kadangi diskusija ir dialogas vyko tarp nevyriausybiinių organizacijų ir nugalėtojais liko abejos pusės: tiek FIBA, kurios turnyrų kokybė buvo pakelta, bei atnaujintas vadovas ateityje organizuojantiems čempionatams, tiek Lietuva, kuri po ilgos pertraukos vėl gavo progą organizuoti Europos Krepšinio Čempionatą (paskutinis buvo organizuotas 1939 metais).

Diplomatinių tiltų statymas

Diplomatinių tiltų statymo strategija yra veikiau bendras pavadinimas keturioms skirtingoms strategijoms: (i) Oficialus sporto ir diplomatijos solidarumas, (ii) Kompetentingi kultūros ambasadoriai, (iii) Aukšto pažangumo (high-performance) ir (iv) Didžiosios žiniasklaidos įsitraukimas (Vast Media Coverage). Tiesa, jau minėjau praeitame skyriuje, jog kalbant apie diplomatiją, mes turim suvokti, jog tai yra gebėjimas rasti galimybę ir momentą bet kokioje aplinkoje megzti diplomatinius ryšius – todėl ši strategija ir keturi būdai ją įgyvendinti yra konkretūs minėti „momentai“ kuomet derėtų žengti žingsnį mezgant diplomatiją, o šiame skyriuje bus siekiama išsiaiškinti ar Lietuva (LRV arba LKF) žengė tą žingsnį.

Oficialus sporto ir diplomatijos solidarumas ir Didžiosios žiniasklaidos įsitraukimas

Sporto ir diplomatijos solidarumo strategija skatina idėją, jog siekiant paskleisti diplomatinę žinutę, reikia kad sporto atstovai atstovauti tokias pat vertybes (idėjas) kokiomis yra grįsta valstybė, kurią jie atstovauja.

Tuo tarpu Didžiosios žiniasklaidos įsitraukimas tai strategija kurios metu sporto minkštoji galia yra plačiai komunikuojama tarptautinėje žiniasklaidoje. Šios dvi strategijos sujungtos į vieną, kadangi vertybių komunikavimas tampa beveikiu, jeigu to nestebi tarptautinė arena, kurios dėmesį užtikrina didžioji žiniasklaida.

Pradedant pirmosios strategijos - Lietuvos Respublika ar kita kuri valstybė – nėra taip, jog yra „išsigryninusi“ jos vertybių sistema – tai labiau apibrėžiau jų teisinė sistema. Lietuvos atveju – tos vertybės siejasi su kitomis demokratinėmis valstybėmis, kuriose yra saugomos universalios vertybės apibrėžtos Jungtinių Tautų²⁷ – taika, laisvė, socialinė pažanga, lygios teisės, žmogiškumas. Taip pat gerbiamos visuotinai - sąžiningas žaidimas, malonumo / pasitenkinimo siekimas, toleranciją, profesionalumas ir nesportines vertybes, tokias kaip žmonių teisės .

Ar šios vertybės buvo iškomunikuotos sportininkų – sunku įvertinti objektyviai, kadangi šios vertybės sunkiai perteikiamos sporte tarp eilučių, nebent pats sportininkas daro pareiškimą. Lietuvos krepšinio rinktinė po skandalingo pralaimėjimo Makedonijai kaltę prisiėmė sau ir nekaltino teisėjų,

²⁷ <https://www.un.org/press/en/2003/sgsm9076.doc.htm>

kas yra įprasta praktika krepšinyje²⁸²⁹ - taip parodė savo profesionalumą, kurį ir pati Lietuva demonstravo, kuri M. Špoko ir FIBA nuomone suorganizuodama aukščiausio lygio čempionatą.

Stebint spaudos konferencijas³⁰³¹³²³³³⁴³⁵³⁶³⁷, galima pastebėti, jog Lietuva daug dėmesio visada skyrė aptarti priešininkų komandą ir jų žaidimą – nesvarbu ar tai būtų Vokietija ir Gruzija, kurios nėra stiprios krepšinio valstybės ar Serbija ir Slovėnija, kurios turi stiprias rinktines – Lietuvos sportininkai gerbė kiekvieną varžovą ir todėl galima teigti, jog sportininkai atstovavo tokias pačias vertybes kaip ir Lietuva, tačiau nebuvo taip, kaip 1992 metų Barselonos Olimpiadoje Lietuvos vyrų krepšinio rinktinė liptų visiems per galvas, kadangi Vytauto Landsbergio nuomone³⁸, tas laimėjimas reiškė visos Lietuvos laimėjimą, o ne tai kokią nors SSRS kolonijos laimėjimą „

Didžiosios žiniasklaidos strategija žinoma padėjo iškomunikuoti šias žinutes, kadangi tiesioginių televizijos transliacijų, preliminariais skaičiavimais, buvo matomos daugiau nei 180 mln. žmonių visame pasaulyje – iš viso apie 150 šalių ir teritorijų. Iš viso buvo parduota 158 tūkst. „EuroBasket 2011“ bilietų (t.y. 75 proc. visų rinkoje buvusių bilietų). Lietuvoje apsilankė per 20 tūkst. užsienio šalių atstovų. Čempionato rungtynes stebėjo 135 tūkst. vietos žiūrovų arenose ir 120 tūkst. žmonių pramogų zonose.. Čempionate buvo akredituota 1300 žiniasklaidos atstovų (200 TV ir radijo komentatorių), iš viso išduota per 5300 akreditacijų³⁹.

Apibendriant šias dvi strategijos derėtų pastebėti, jog EuroBasket 2011 organizacinis komitetas pasirūpino, kad būtų užtikrintos visos galimybės pasiekti maksimalų skaičių žmonių visame pasaulyje – daugiau 150 skirtingų valstybių. Tuo tarpu Sporto ir diplomatijos solidarumo strategija, kurios tikslas jog sportininkai atostovautų tokias pat vertybes kaip ir valstybė susilaukė subjektyvaus pasisiekimo, kadangi jog Lietuva daug dėmesio visada skyrė aptarti priešininkų komandą ir jų žaidimą – nesvarbu ar tai būtų Vokietija ir Gruzija, kurios nėra stiprios krepšinio valstybės ar Serbija ir

²⁸ https://www.youtube.com/watch?v=kLWEzM8w6_4

²⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=boRxYSrfwjI&t=203s>

³⁰ https://www.youtube.com/watch?v=dWs_8YNX2_M

³¹ https://www.youtube.com/watch?v=5_HMt6gPLGE

³² <https://www.youtube.com/watch?v=9vsGP5illsw>

³³ <https://www.youtube.com/watch?v=Zq48Iha0Yzw>

³⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=nnWM3S6FLyU>

³⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=qd53C4R3MMA>

³⁶ https://www.youtube.com/watch?v=hCRIKhCr_5I

³⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=boRxYSrfwjI&t=203s>

³⁸ The Other Dream Team; 2012; Vytautas Landsbergis; 1:13:28

³⁹ <https://www.delfi.lt/sportas/archive/eurobasket-2011-dave-didziule-nauda-valstybei.d?id=50051450>

Slovėnija, kurios turi stiprias rinktines – Lietuvos sportininkai gerbė kiekvieną varžovą. Ši strategija pasiteisino nebent 1992 metais kai Lietuva turėjo pareiškimą, kurį norėjo išplatinti.

Kompetentingi kultūros ambasadoriai

Kompetentingi kultūros ambasadoriai paprastai atstovauja dviejų tipų vertybes: (i) universalias, kurios jau buvo aptartos poskyriuje viršuje ir (ii) tradicines – kurias Lietuvos atstovai pristatė tarptautinei arenei ir užsienio svečiams – jų pristatymą šiame skyriuje ir nagrinėsiu.

2009 metais Lenkijoje vykusiame Europos krepšinio čempionate tuometinis generalinis FIBA sekretorius Naras Zenolinas kartu su Lietuvos Krepšinio Federacijos prezidentu Vladu Garastu informavo žurnalistus, jog Europos krepšinio čempionatas 2011 vyks Lietuvoje. Tuomet N. Zenolinas teigė – „Mes norime surengti dar sėkmingesnį Europos Čempionatą. Kaip visi žino, Lietuva yra krepšinio šalis. Ten sportas numeris vienas yra krepšinis, taigi tai geriausia vieta rengti Europos čempionatą“. Toks FIBA pripažinimas ir anonasavimas Lietuvoje organizuojamo čempionato supažindino su viena iš Lietuvos tradicijų / vertybių – krepšiniu, todėl Eurobasket 2011 organizacinis komitetas išsikėlė tikslą – pateisinti krepšinio valstybės vardą. Pasak M. Špoko toks krepšinio valstybės vardo pateisinimas buvo skirtas lietuviams gyvenantiems Lietuvoje, tačiau didesnę dėmesį vis dėl to skyrė tarptautinės arenos žaidėjams (žaidėjus čia reikėtų suvokti ne vien tik kaip krepšininkus, bet žmones iš FIBA bei kitus dalyvavusius užsienio veikėjus čempionato organizavimą). Organizacinio komiteto direktorius prisimena, jog „praeitais metais turėjo FIBA Europe pirmąjį vykdomąjį posėdį Vilniuje su ekskursija ir vaakariene - truputis darbo truputis kultūros. Ten dalyvavo ir Belgijos atstovas, kuris mus matė greičiausiai matė kai Rusiją, nes šalia Baltarusiją ir mes ko gero atrodėm kaip rusai. Bet kai jis pamatė tą kultūrinį mūsų paveldą ir pabuvo Valdovų rūmuose, kai gidai pasakoja mūsų istoriją žemėlapius ir kultūra. Sveičiai negalėjo patikėti jog buvom didžiausia valstybė Europoje. Tai tas Belgas po to vizito atvyko su vizito su šeima ir buvo šokiruotas kokio aukšto kultūrinio lygio esam ir jog esam taip toli pažengę į priekį.“. Taigi panašų efektą turėjo ir Krepšinio čempionatas, kadangi priešingai nei prieš tai organizuotuose čempionatuose – jis nevyko tik sostinėse, bet ir regionuose (šią idėją pasiūlė ir puoselėjo A.M. Brazauskas) – todėl į turnyrą atvykę turistai turėjo galimybę susipažinti su Lietuvos kultūra ir regionais iš arčiau.

Tęsiant apie tradicinių vertybių ambasadorius – Lietuva į turą po Europą išsiuntė Europos krepšinio čempionato 2011 ambasadorių, kurio misija bus populiarinti mūsų šalyje vyksiančias pirmenybes bei pritraukti kuo daugiau turistų. Ambasadoriumi buvo pasirinkta NBA šlovės muziejaus narys, vienas geriausių visų laikų Europos krepšininkų – Arvydas Sabonis, kurio vardas yra žinomas

užsienyje – anot Ryčio Sabo, tai buvo vienas iš faktorių paskatinusių kreiptis į Sabonį. A. Sabonis aplankė Slovėniją, Serbiją, Izraelį, Rusiją, Vokietiją, Graikiją, Lenkiją, Latviją bei Ispaniją. Remiantis 2007 metų Europos čempionato Ispanijoje ir 2009 metų Senojo žemyno pirmenybių Lenkijoje statistika, šių šalių rinktinės turi daugiausiai jas palaikyti atvykstančių sirgalių.⁴⁰

Rytis Sabas – Organizacinio komiteto narys, keliavęs su Arvydu Saboniu po Europos valstybes prisimena, jog nors susitikimas ir nebuvo politiškas, tačiau buvo imtasi visų saugumo priemonių, kadangi tuometinis prezidentas Šimono Peresas yra krepšinio fanas. Anot R. Sabo keliaujant po Izraelį jiems buvo suteiktas neeilinis saugumas, kelis kartus keičiant automobilius (priemonės reikalingos dėl įtemptos situacijos tarp Palestinos ir Izraelio). Arvydas Sabonis tuomet Tel Avive žurnalistams ir televizijos žiūrovams⁴¹ ne tik pristatė Eurobasket 2011, kurios pagrindinis tikslas bus „kad čempionato dalyviai ir aistringieji Lietuvoje jaustųsi jaukiai, kad tai būtų svingiausias Europos čempionatas⁴²“, bet ir aptarta galimybė Lietuvai ir Izraeliui glaudžiau bendradarbiauti krepšinio srityje.⁴³ Itin šiltai A. Sabonis taip buvo sutiktas Rusijoje, kur susirinko daugiau nei 100 žurnalistų ir Gruzijoje.

Krepšinio ekspertas Linas Kunigėlis ir Organizacinio komiteto vadovas vieningai sutiko, jog nors pagrindinis tikslas buvo surengti kuo aukštesnio lygio krepšinio čempionatą Lietuvoje ir pateisinti krepšinio valstybės vardą – tai taip pat buvo galimybė pasidalinti savo kultūra su pasauliu. “Kalbant apie Europos Krepšinio Čempionatą – mūsų šūkis buvo „Švenčiam krepšinį“ ir buvo sukurtos dainos, o logotipas buvo krepšinio ženklai su gediminaičių stulpais. Visur stengėmės parodyti savo nacionalinius „logotipus“ ažuolo lapus, kardai ir t.t Tada mes turėjom ambasadoriaus kelionę, kur keliavom ir pristatinėjom EKČ ir kur nuvažiuojom visur salė buvo perpildytos. Sulaukėm didžiausio dėmesio žiniasklaidos⁴⁴”.

Apibendrinant, šia strategija Lietuva pasinaudojo ko gero geriausiai, kadangi buvo aiškiai ir garsiai iškomunikuotos Lietuviškos krepšinio tradicijos ir vertybės – prie to smarkiai prisidėjo turnyro ambasadoriaus kelionė po Europą, šūkis – “mes švenčiame krepšinį” bei platus žiniasklaidos dėmesys.

⁴⁰ <https://www.ve.lt/naujienos/sportas/eurobasket-2011-ambasadorius-arvydas-sabonis-leidziasi-i-kelione-po-europa-549454/>

⁴¹ <https://www.alfa.lt/straipsnis/11167670/sabonis-europos-cepionata-pristate-izraelyje>

⁴² https://www.respublika.lt/lt/naujienos/sportas/krepsinis/asabonis_apie_lietuva_ir_krepsini_kalbejosi_su_izraelio_prezidentu/

⁴³ https://www.respublika.lt/lt/naujienos/sportas/krepsinis/asabonis_apie_lietuva_ir_krepsini_kalbejosi_su_izraelio_prezidentu/

⁴⁴ Citata iš interviu su Mindaugu Špoku. Transkribcija – 1 Priedas

Aukšto pažangumo (high-performance)

Aukšto pažangumo strategiją sidaro dvi subkategorijos - geriausi pasiekimai (*best record*) ir geriausia vadyba (*Best management*). Į šias dvi sub-kategorijas ir bus skiriamas didžiausias dėmesys šiame skyriuje.

Geriausio pasiekimo strategija, veikia tuomet kai sportininkai demonstruoja gerus rezultatus (laimi) ar tuos kurie labiausiai nustebino netikėtu pasirodymu. Čempionato metu Lietuva užėmė 5 vietą, todėl nepateko ant podiumo tarp trijų geriausių komandų. Tiesa, Lietuva skandalingai pralaimėjo Makedonijai, tačiau tuomet visas dėmesys buvo skirtas Makedonijos krepšininkams ir tai buvo Makedonijos Sporto Diplomatinijos galimybė iškomunikuoti diplomatinę žinutę, todėl Lietuva šia strategija pasinaudoti negalėjo. Arčiausiai tokios galimybės Lietuva buvo 1992 metais Barselonos vasaros olimpinėse žaidynėse, kurios metu Lietuvos vyrų krepšinio rinktinė vilkėjo „Greatful dead marškinėlius“.

Vis dėl to, Lietuva pasinaudojo galimybe pasinaudoti geriausios vadybos sub-strategija – jos pagrindinis tikslas yra renginio organizavimas – ypač su saugumo užtikrinimas, kadangi nors mažiausias saugumo incidentas gali pakreipti diplomatinį rezultatą siekimo „sportiniais įrankiais“ neigiamo linkme. Lietuvoje neįvyko teroro išpuoliai ar rimtesni incidentai tarp sirgalių, todėl Lietuvai pavyko išsaugoti diplomatinį santykių tokiam lygį kokie jie yra - jų nepabloginant. Taip pat, FIBA Europa įvertino čempionatą surengtą Lietuvoje - „FIBA Europe Properties“ (organizacija, atsakinga už Europos pirmenybių rengimą ir koordinavimą) ir „FIBA Europe“ vardu noriu padėkoti visiems jums už fantastišką darbą, kurį atlikote organizuodami „EuroBasket 2011“ Lietuvoje. Tai buvo geriausiai organizuotas „EuroBasket“ čempionatas per visą istoriją, tobulai surengtas jūsų komandos!“⁴⁵

Trumpai apibendrinant poskyrį – Lietuva maksimaliai neišnaudojo galimybės implementuoti Sporto Diplomatinijos, kadangi skandalingai pralaimėjo Makedonijai ir suteikė tą galimybę šios šalies krepšininkams. Kita vertus EuroBasket 2011 organizacinis komitetas tai kompensavo sulaukę aukščiausio įvertinimo iš tarptautinės krepšinio federacijos.

⁴⁵ <https://www.ve.lt/naujienos/sportas/fiba-europe-eurobasket-2011-organizavimas---geriausias-per-visa-istorija-633743/>

Keturi mechanizmai.

Keturi mechanizmai priešingai nei prieš tai aptartos strategijos – nepriklauso strategijų būdai. Šis skyrius iš dalies apibendrina tai kas buvo pasakyta skyriuose prieš tai, kadangi keturių mechanizmų aiškinimas iš esmės vadovaujasi keturiais skirtingais būdais kaip valstybė gali susikurti strategiją. Pirmasis iš mechanizmų, tai *įvaizdžio kūrimas*. Mega-sporto renginių organizavimas suteikia galimybę patekti į pasaulio „sceną“ ir suteikia šeimininkui viso pasaulio dėmesys keletui dienų. Tokią galimybę susikūrė Lietuva, laimėjusi galimybę organizuoti čempionatą. Jau minėjau praeitame skyriuje, jog Lietuvą stebėjo daugiau nei 180 milijonų žmonių 150 skirtingų valstybių. Priešingai nuo Meksikos, kuri rengė Olimpiadą 1958 metais, Lietuva regionus atgaivino ir su jais supažindino visą pasaulį, kai tuo tarpu Meksika bandydama sukurti modernios valstybės įvaizdį perkėlė skurdžiau gyventojaus toliau į regioną iš sostinės.

Kokį įvaizdį Lietuva sukūrė vertinti sunku, kadangi skirtingos valstybės į Lietuvą žiūrėjo pro skirtingą suvokimo prizmę. Ką svarbu paminėti, jog Lietuva siekė įtvirtinti savo „krepšinio valstybės“ įvaizdį visame pasaulyje, ne vien tik išreiškusi didžiulį norą organizuoti čempionatą, tačiau ambasadoriaus Arvydo Sabonio kelionėmis po Europą, Lietuvos simbolių įtraukimą į krepšinio atributiką, bei skambaus šūkio „Švenčiame krepšinį“, pagerinus pasaulio rekordą vienu metu sinchroniškai mušamų kamuolių, bei krepšinio himno sukūrimu.

Antrasis mechanizmas yra *platforma dialogui pradėti*. Platforma sukurama, kadangi sporto renginiai, nuo Pasaulio taurės ir Olimpinių žaidynių ar net iki paprastų draugiškų rungtynių, stiprina ryšius tarp tautų ir žmonių bei sukuria galimybę taikiems kultūriniais mainams, kurie gali pasitarnauti, kaip pagrindas toliau normalizuoti politinius santykius tarp valstybių.

Šiuo klausimu, ko gero Lietuva daugiausiai pasiekė dialoge su Izraeliu, kadangi Holokausto metu Lietuvoje buvo nužudyta daugiau 130 000 žydų⁴⁶ tautybės žmonių, ir nors santykiai tarp Lietuvos ir Izraelio ir normalizavęsi bei stabilūs – A. Sabonio vizito metu Izraelyje šalies prezidentas pakvie A. Sabonį kartu su jauniaisiais Lietuvos krepšininkais atvykti į bendra Izraelio ir palestiniečių sportininkų treniruočių stovyklą. Taip pat, Š. Peresas, teigė, jog būtų galima suderinti vizitą į Lietuvą minint 70-ąsias Holokausto metines ir drauge palaikyti Izraelio rinktinę Europos čempionate⁴⁷.

Trečiasis mechanizmas - *pasitikėjimo stiprinimas*. Čia teorinio pagrindimo kaip jis veikia nėra, tačiau reikėtų suvokti per tai, jog tarpusavyje žaidžiančios valstybės esančios įtempioje situacija –

⁴⁶ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/lithuania>

⁴⁷ https://www.respublika.lt/lt/naujienos/sportas/krepisinis/asabonis_apie_lietuva_ir_krepisini_kalbejosi_su_izraelio_prezidentu/

galėtų pagerinti savo santykius žaisdamos pagal taisykles sporto aikštėje. Lietuva 2011 metais įtemptų santykių su užsienio valstybėmis neturėjo (galima ginčyti, jog Lietuva visada turi įtemptus santykius su Rusija, tačiau 2011 metais jie nebuvo tokie įtempti kaip Rusijai okupavus Krymą ar įdiegus A2/AD sistema Kaliningrado srityje).

Ketvirtasis mechanizmas - *Susitaikymas, integracija ir antirasizmas*. Čia sportas naudojamas taikai šalies viduje sukurti. Panašiai kaip ir pasitikėjimo mechanizmo atveju – Lietuvai čia ypatingo indėlio įdėti nereikėjo, kadangi situacija šalies viduje buvo stabili. Tiesa, krepšinio čempionato grupės varžybos vyko Lietuvos regionuose, kuriems buvo suteikta galimybė pasistatyti arenas ir pradėti konkuruoti tarpusavyje, todėl Čempionatas išėjo į naudą pritraukiant regionus esančius periferijoje arčiau didžiųjų miestų ir taip suartinti nutolusių miestų gyventojus.

Išvados

Šiame skyriuje buvo siekiama atsakyti į pagrindinį tyrimo klausimą – kaip vis dėlto sporto diplomacija buvo įgyvendinama, jeigu buvo įgyvendinama apskritai. Siekiant tai išsiaiškinti buvo pasitelktos keturios skirtingos strategijos kaip valstybė tą gali daryti, tačiau priešingai nuo prieš tai atliktų tyrimų – kiekvienai strategijai nebuvo pritempta valstybė, kuri pagrindžia šią strategiją, tačiau visos strategijos buvo pritaikomos konkrečiam Lietuvoje organizuoto mega – sporto renginio Europos krepšinio čempionato 2011 atvejį. Minimios strategijos yra: Tradicinė Sporto Diplomacija, Tarptautinis sportas kaip diplomacija, „Diplomatinių tiltų statymo strategija“ ir Keturi mechanizmai.

Tradicinė Sporto Diplomacija, diplomatinė strategija, kurios metu vyriausybės sąmoningai naudojasi tarptautiniu sporto renginiu išsiųsti atitinkamą žinutę pasauliui, atskleidė atskleidė pagrindines šio metodo trūkumus: (i)strategija pati save izoliuoja bei tai jog (ii) Lietuva neturi atsikiros strategijos Sporto Diplomacijai – kadangi diplomacija yra „daroma“ kai pasitaiko proga.

Tarptautinis sportas kaip diplomacija - strategija, kurios metu tarpusavyje derasi ne skirtingų valstybių atsakingi pareigūnai, o nevyriausybinių organizacijų. Analizės metu paaiškėjo, jog Lietuvai ši strategija pasiteisino labiausiai kadangi diskusija ir dialogas vyko tarp nevyriausybinių organizacijų ir nugalėtojais liko abejos pusės

„Diplomatinių tiltų statymo“ – strategija, kurią sudaro keturi skirtingi metodai: (i) Oficialus sporto ir diplomatijos solidarumas, (ii) Kompetentingi kultūros ambasadoriai, (iii) Aukšto pažangumo (high-performance) ir (iv) Didžiosios žiniasklaidos įsitraukimas (Vast Media Coverage). Analizės metu paaiškėjo, jog oficialaus sporto ir diplomatijos solidarumo ir didžiosios žiniasklaidos įsitraukimo

strategijos yra efektyvios tik kai yra taikomis abi vienu metu, todėl į maždaug 150 skirtingų pasaulio valstybių buvo iškomunikuota Lietuvos universalių vertybių suvokimo ir palaikymo žinutė.

Kompetentingi kultūros ambasadoriai – kurie skleidė tradicines šalies vertybes buvo EuroBasket 2011 ambasadoriaus kelionė po Europos valstybes ir pristatant Lietuvą kaip krepšinio valstybę, kuri „švenčia krepšinį“. Galiausiai Aukšto pažangumo strategija, nors nebuvo pasiekta pirmuoju metodu (užimant aukštas vietas), kadangi Lietuva liko penkta, kompensavo sėkmingas turnyro suorganizavimas.

Keturi mechanizmai, apibendrina tai kas buvo pasakyta skyriuose prieš tai, tačiau padėjo suvokti, į ką Lietuva galėtų ateityje atkreipti dėmesį, tai - - *pasitikėjimo stiprinimo mechanizmas* normalizuojant santykius su Rusija, bei *susitaikymo, integracijos ir antirasizmo mechanizmas* – Lietuvoje gal nėra labai aktualus, tačiau globalėjant pasauliui ateityje gali išeiti į naudą siekiant padėti integruoti užsienio valstybių gyventojus.

Čempionato įtaka Lietuvos minkštajai galiai - sub-indeksų analizė.

„The Soft Power 30. A Global ranking of Soft Power 2019“ tyrime, kuris buvo pristatytas metodologijos skyriuje, 30 pasaulio valstybių minkštosios galios indeksas buvo skaičiuojamas sudedant sub-indeksų reikšmes, o gautus rezultatus lyginant tarpusavyje. Šiame skyriuje remiantis tyrimo metodologija, taip pat bus siekiama pamatuoti šiuos Lietuvos sub-indeksus: švietimas, kultūra, skaitmeniškumas (*digital*), valdžia, verslas ir įsipareigojimai (*engagement*).

Laiko intervalas nuo 2003m. iki 2013m. buvo pasirinktas dėl kelių priežasčių: (i) skyriuje, kuriame matavau švietimo sub-indeksą, taip pat buvo pasirinktas šis laiko tarpas, kadangi duomenys iš tyrimų anksčiau nesutapo su vėliau darytais tyrimais, nors juos atliko ta pati institucija, todėl buvo pasirinktas tas laiko tarpas nuo kurio vėlesni tyrimai rodo tuos pačius rezultatus. Kalbant pavyzdžiais: studija „Lietuvos švietimas skaičiais 2008 Studijos“ rodo, jog Lietuvoje 2005-2006 metais studijavo 1198 užsienio šalių piliečių, kai tuo tarpu studija „Lietuvos švietimas skaičiais 2013 Studijos“⁴⁸, kuria remiausi praeitame skyriuje pažymi, jog Lietuvoje 2005-2006 metais studijavo 696 užsienio studentai. Vis dėl to siekiant aiškumo ir išnagrinėjus visus šios įstaigos atliktus tyrimus paaiškėjo, jog: „Lietuvos švietimas skaičiais 2009 Studijos“, „Lietuvos švietimas skaičiais 2010 Studijos“ ir „Lietuvos švietimas skaičiais 2012 Studijos“ apžvelgė tik procentalią dalį užsienio studentų skaičiaus dalį, kuri sudaro visų Lietuvos universitetų, nepateikdama aiškių duomenų. „Lietuvos švietimas skaičiais 2014 Studijos“

⁴⁸ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras „Lietuvos švietimas skaičiais 2013 Studijos“; ŠCA Vilnius 2013

užsienio šalių studentų skaičius Lietuvoje buvo pateikiamas ir jis sutapo su 2013 metais, todėl buvo nuspręsta pasirinkti duomenis iš jau tirta dokumento; (ii) priežastis – 2003 – 2013 metai sudaro dešimtmetį, per kurį gali aiškiai pastebėti pokyčius ir tendencijas; (iii) siekiant objektyvumo būtų netikslinga matuoti skirtingus indeksus skirtinguose laikotarpuose, todėl nors duomenys ir pateikiami nuo 1995 metų iki 2018 metų – pasirinktas laikotarpis bus 2003 – 2013 metai.

1. Švietimas.

Švietimo sub-indekso svarba, yra viena didžiausių, kadangi į šalį, šiuo atveju Lietuvą, atvykę užsienio šalių studentai turi artimiausią pažintį su tautos kultūra bei vertybėmis. Praleidę šalyje ilgesnį ar trumpesnį laiko tarpą, studentai į gimtines parsiveža vienokią ar kitokią patirtį, apie juos priėmusią valstybę bei šia patirtimi dalinasi su savo tėvynainiais.

Šiam požiūriui pritaria ir „The Soft Power 30. A Global ranking of Soft Power 2019“ tyrėjai siūlydami skirtingus kriterijus įtraukti į indekso matavimą, bei pagrįsdami juos panašia logika. Anot tyrimo autorių šalies sugebėjimas savo švietimo programa, kultūra bei vertybėmis pritraukti ilgalaikius (ilgalaikiais studentais laikau užsienio šalių studentus atvykusius studijuoti 3 ir daugiau metų) arba trumpalaikius (tai tokie studentai, kurie atvyksta pagal mainų programas, tokias kaip *Erasmus+* ir pan.) užsienio šalių studentus, yra veiksminga viešosios diplomatijos priemonė, rezultatai atnešanti ilgajame periode.

Ankstesni tyrimai švietimo mainuose teikia empirinius įrodymus, patvirtina prielaidą, jog tarptautiniai mainai turi teigiamos įtakos studentus priimančiai šaliai⁴⁹. Taip pat pastebima, jog „grįžę į gimtąsias šalis studentai tampa juos priėmusių šalių atstovais“^{50,51}

Švietimo indeksą galima tirti analizuojant tarptautinių šalies studentų kiekį universitetuose, santykinę universitetų kokybę, akademinės bendruomenės indėlį į mokslo pasaulį. Kadangi kaip minėta pradžioje, vienas pagrindinių tikslų yra objektyvumas – todėl matuojama bus tik kaip kito užsienio studentų skaičius Lietuvoje, kadangi empiriniai duomenys palieka mažiau vietos interpretacijai.

⁴⁹ McClory, Jonathan. *The Soft Power 30: A global ranking of soft power*. Portland, 2019; p. - 27

⁵⁰ McClory, Jonathan. *The Soft Power 30: A global ranking of soft power*. Portland, 2019; p. - 27

⁵¹ en: *Returning international students often become third-party advocates for their host country of study*

Toliau pateikiami duomenys remiantis leidiniu „Lietuvos švietimas skaičiais 2013 Studijos“⁵², kuriame pateikiami statistiniai duomenys apie aukštojo mokslo studijas, apžvelgiami pagrindiniai rodikliai ir jų reikšmių kaita⁵³.

Leidinyje pateikiami duomenys vaizduoja užsienio studentų kiekį Lietuvos universitetuose. Šie duomenys pradėti rinkti nuo 2003 metų rodo, jog tada Lietuvoje studijų programą buvo pasirinkę vos 716 užsienio studentai, tačiau jau 2013 metais jų buvo 4554.

Siekiant nustatyti tendencijas, kaip kito studentų skaičius Lietuvos universitetuose – toliau pateikti duomenys yra atitinkamais metais studijavusių užsienio studentų skaičius:

Studijų metai	Užsienio studentų skaičius
2003 – 2004	716
2004 – 2005	838
2005 – 2006	1198
2006 – 2007	1872
2007 – 2008	2955
2008 – 2009	3844
2009 – 2010	3946
2010 – 2011	3924
2011 – 2012	4161
2012 – 2013	4554

Galima pastebėti, jog didžiausias augimas vyko 2007 - 2008 metais, praėjus porai metų po to kai Lietuva tapo Europos Sąjungos nare valstybe 2004 metų gegužės 1⁵⁴. 2006 - 2007 metais praėjus kiek daugiau nei metams nuo narystės pradžios Lietuvoje užsienio studentų padaugėjo 56.3% Nors Lietuva tais metais tarptautinėje erdvėje buvo aktyvi (Lietuvoje organizuotas neformalus NATO valstybių užsienio reikalų ministrų susitikimas, „3+3“ projekto iškilimas, skatinantis Europos valstybių

⁵² Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras „Lietuvos švietimas skaičiais 2013 Studijos“; ŠCA Vilnius 2013

⁵³ Leidinyje pateikti Lietuvos statistikos departamento, Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostat), Švietimo ir mokslo ministerijos, Lietuvos mokslo tarybos, Valstybinio studijų fondo, Studijų kokybės vertinimo centro, Švietimo valdymo informacinės sistemos, Švietimo mainų paramos fondo, Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos bendrajam priėmimui organizuoti, Nacionalinio egzaminų centro duomenys.

⁵⁴ https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/lithuania_en

bendradarbiavimą, parėmė nuo cunamio pietryčių Azijoje nukentėjusius žmones, prisidėjo prie operacijų Afganistane ir kita⁵⁵), didžiausia įtaką padarė tai, jog Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, atsidarė sienos ir patekti į Lietuvą tapo paprasčiau. Tą galima pastebėti 2005 – 2006 metų augime⁵⁶. Panašus augimas gali būti pastebimas ir 2007 – 2008 metais – tam įtakos, tikėtina turėjo Lietuvos įstojimas į Šengeno erdvę⁵⁷ 2007 metų gruodžio mėnesį bei iš Lietuvos jau grįžusių trumpalaikių užsienio šalių studentų atsiliiepimai, kadangi jie tapo Lietuvos atstovais savo šalyje⁵⁸.

Vis dėlto, jeigu orientuojant dėmesį į tai kaip augo procentaliai užsienio studentų skaičius Lietuvoje:

+ 17.0 %; + 42.9 %; + 56.3 %; + 57.9 %; + 30.1 %; + 2.7 %; - 0.6 %; +6.0 %; +9.5 %

Galima pastebėti, jog studentų skaičius Lietuvoje nuolatos augo vidutiniškai bent 24.6 %, todėl pirminės šio sub-indekso išvados signalizuoja, jog Europos krepšinio čempionatas nesugebėjo pritraukti daugiau užsienio valstybių piliečių studijuoti Lietuvoje, kadangi 2010 – 2011 metais studentų skaičius sumažėjo 0.6 procento, o 2011 – 2012 metais paaugo vos 6 procentais.

Išvadą pagrindžia netik žemesnis už vidurkį augimas, tačiau ir tai, jog augimas yra mažesnis didžiausią sutartą paklaidą (3% arba mažiau už 21.6%), bet ir skirtingi politiniai veiksniai, kurie iškreipia duomenis ir jų kontroliuoti tampa beveik neįmanoma – čia turima omenyje, jog 2004 metais Lietuva įstojo į Europos Sąjungą – atsidaro sienos tarp Europos valstybių, keliauti ir mokytis užsienyje tampa paprasčiau, 2007 metais Lietuva prisijungė prie Šengeno zonos, kuri atvėrė dar daugiau sienų, o po to staigiai smogė 2008-2009 metų ekonominė krizė dėl ko krito užsienio studentų studijuojančių Lietuvoje skaičius, o atsigavimas po krizės užsitęsė iki 2011 metų. Todėl apibendrinant, rezultatai ir veiksniai, kurie sąlygojo juos rodo, jog Europos Krepšinio Čempionatas nesugebėjo pritraukti studijuoti daugiau užsienio studentų į Lietuvą.

Studijų metai	Užsienio studentų skaičius	Augo / smuko studentų skaičius (%)
---------------	----------------------------	------------------------------------

⁵⁵ <http://urm.lt/default/en/news/foreign-policy-of-lithuania-in-2005-the-year-of-important-decisions>

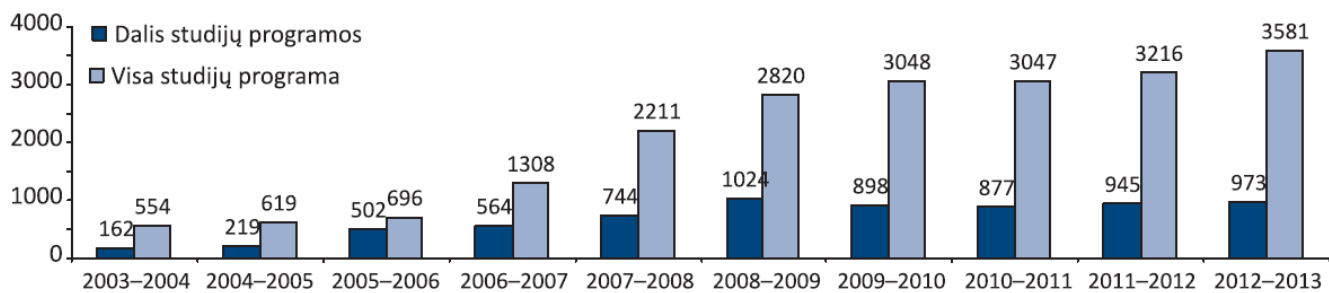
⁵⁶ Lietuva ES nare tapo 2004 metų gegužės mėnesį arba kitais žodžiais 2003 – 2004 akademinį mokslų metų pabaigoje, todėl ryškus augimas 2004 – 2005 metais nėra pastebimas.

⁵⁷ <https://keliauk.urm.lt/en/entry-to-lithuania/lithuania-in-the-schengen-area>

⁵⁸ McClory, Jonathan. *The Soft Power 30: A global ranking of soft power*. Portland, 2019; p. – 27

2003 – 2004	716	N / A
2004 – 2005	838	+ 17.0 %
2005 – 2006	1198	+ 42.9 %
2006 – 2007	1872	+ 56.3 %
2007 – 2008	2955	+ 57.9 %
2008 – 2009	3844	+ 30.1 %
2009 – 2010	3946	+ 2.7 %
2010 – 2011	3924	- 0.6 %
2011 – 2012	4161	+6.0 %
2012 – 2013	4554	+9.5 %

Palyginimui, kolegijose, kadangi jos irgi sudaro dalį aukštųjų mokyklų, užsienio šalių studentų kiekiai buvo žymiai mažesni, tačiau minimalus augimas buvo pastebimas ir jose. Į bendrą statistiką pateiktą viršuje jos nebuvo įtrauktos, siekiant perteikti faktus jų neiškraipant – taip kaip jie yra pristatyti originaliame dokumente, kuriuo šiame skyriuje remiuose.

Duomenų šaltinis: LSD

Lyginant kolegijose augusį studentų skaičių – kasmet vidutiniškai kolegijose atvykdavo 42.3% daugiau studentų nei praeitais metais. Žvelgiant į lentelę panašu, jog įstojimas į Europos Sąjungą ir Šengeno zoną padarė panašią įtaką kaip universitetams – studentų skaičius narystės pradžios metais smarkiai išaugo, tačiau žiūrint į bendrą vidurkį (42.3%) – skaičius užsienio studentų augo panašiu tempu beveik kas metus. Vis dėl to, stebint augimą po Europos krepšinio čempionatą jis siekia 39 procentus, kai tuo tarpu Europos krepšinio čempionato metu (2011-2012) prieaugis siekė 48.2 procentus. – į kolegijas Lietuvoje atvyko studijuoti 5.9% procentų daugiau studentų lyginant augimą su tendencijomis.

Trumpai apibendrinant studentų skaičių kolegijose, galima pastebėti, jog užsienio valstybių piliečių studijuojančių Lietuvos kolegijose 2011-2012 augo 5.9% daugiau nei maksimaliai vidutiniškai turėtų studentų skaičius paaugti ($42.3\% + 3\% = 45\%$ maksimalus logiškas augimas), tačiau toks augimas neatrodo įtikinamas dėl to, jog studentų studijuojančių kolegijose skaičius yra gerokai mažesnis, nei universitetuose, todėl lyginti skirtingų imčių rezultatus iš skirtingų aukštųjų mokyklų būtų netikslu.

Studijų metai	Užsienio studentų skaičius	Augo / smuko studentų skaičius (%)
2003 – 2004	19	N / A
2004 – 2005	18	-5.3%
2005 – 2006	28	+55.6 %
2006 – 2007	49	+75.0 %
2007 – 2008	64	+30.6 %
2008 – 2009	97	+51.6 %
2009 – 2010	124	+27.8 %
2010 – 2011	197	+58.9 %
2011 – 2012	292	+48.2 %
2012 – 2013	374	+28.1 %

Trumpai apibendrinant, šiame skyriuje buvo siekiama išsiaiškinti ar Europos Krepšinio Čempionato metu Lietuva sugebėjo pasinaudoti mega-renginiu kaip diplomatinio ištekliu, jog sustiprintų savo minkštąją galią, taip pritraukdama daugiau užsienio studentų studijuoti šalyje, siekdama šiuos jaunos žmones supažindinti su Lietuvos kultūra ir vertybėmis.

Analizės metu buvo pastebėta, jog didesnių pokyčių stebint į Lietuvą atvykstančius studijuoti užsienio šalių studentus užfiksuoti nepavyko Lietuvai suorganizavus Europos Krepšinio Čempionatą. Universitetuose, kuriuose studentų įprastai atvyksta 24.6 %, daugiau nei metus prieš tai, turnyro metu į Lietuvą atvyko - 0.6 % mažiau studentų, o metai po to (2011-2012) – jų atvyko 6% daugiau negu 2010-2011 metais. Verta pastebėti, jog šiems duomenims ir išvadoms įtaką daro skirtingi politiniai veiksniai, kurie iškreipia duomenis – įstojimas į Europos Sąjungą, Šengeno zoną bei Ekonominė krizė, todėl mažai tikėtina, jog reikšmingesnės įtakos padarė FIBA turnyro organizavimas, kadangi augimas nebuvo taip aiškiai pastebimas, kaip Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą ar Šengeno bendriją.

Panašūs rezultatai pastebimi ir analizuojant kolegijose – jose studentų atvykdavo 42.3% daugiau nei praeitais metais. Europos krepšinio čempionato metu ir praėjus metams po jo – į Lietuvą atvyko studijuoti atitinkamai 58.9% ir 48.2% daugiau studentų ir nors šis rodiklis rodytų, jog studentų atvyko daugiau nei įprasta – tačiau toks lyginimas nėra tinkamas kadangi studentų skaičius studijuojančių universitetose ir kolegijose smarkai skiriasi, todėl nors kolegijose augimas ir yra ženkiai didesnis – imtis ten taip pat kur kas mažesnis. Apibendrinant glausčiau – Europos krepšinio čempionatas, nepasitarnavo kaip diplomatinis išteklis pritraukiant daugiau užsienio šalių studentų.

2. Kultūra

Tęsiant empirinį tyrimą, toliau šiame skyriuje bus analizuojamas kultūros sub-indeksas. Šio indekso analizės būtinumas yra neatsiejamas nuo viso švelniosios galios suvokimo proceso, kadangi J. Nye aiškindamas minkštosios galios konceptą, ją suvokė kaip būdą save paversti patrauklia kitoms valstybėms, tampant patrauklia savo kultūra ir vertybėmis⁵⁹.

Panašiai šiai logikai vadovavosi ir tyrimo „The Soft Power 30. A Global ranking of Soft Power 2019“ autoriai, teigdami, jog šalys aukštindamos universalias vertybes, tampa patrauklesnės kitoms valstybėms, kadangi pastarosioms lengviau save su ta valstybe tapatinti.⁶⁰

Kultūros sub-indeksą, kaip ir prieš tai tirtą švietimo, pamatuoti galima skaičiais, taip paliekant mažiau vietos interpretacijai, bei siekiant objektyvumo, kuris yra šio viso skyriaus pagrindinis iššūkis ir tikslas. Šalies kultūros sub-indeksui įtakos daro daugybė skirtingų faktorių, tačiau dėmesį labiausiai vertėtų atkreipti į tai kiek turistų atvyko į šalį, muzikinių kūrinių bei filmų eksportas į užsienio rinkas, bei tarptautiniai pasiekimai sporto renginiuose.

2.1 Turizmo skaičiai Lietuvoje prieš ir po Europos krepšinio čempionato.

Kaip minėta skyriaus pradžioje, glaustai pristatant metodiką, šiame skyriuje, bus ieškoma tendencijos kaip augo turizmas Lietuvoje, taip siekiant įvertinti ar Europos Krepšinio Čempionato metu turistų padaugėjo daugiau nei įprasta.

Taigi grįžtant prie turizmo Lietuvoje, prieš pateikiant skaičius taip pat itin svarbu apibrėžti turizmo, o veikiau turisto sąvoką – tai asmuo ar asmenys atvykstantys iš užsienio valstybių, kurie Lietuvoje apsistoja ne ilgesniam kaip 12 mėnesių ir šalies lankymo tikslas nėra veikla, už kurią moka šalis ar įmonė lankomoje šalyje⁶¹.

Lietuvoje, nuo 2003 metų iki 2013 metų turizmo / laisvalaikio tikslais apsilankė daugiau nei 19 000 000 užsienio piliečių. Lentelėje pateikiamoje apačioje galima matyti kiek jų apsilankė kasmet. Pastebima, jog didžiausias turistų skaičius buvo 2006 metais, kas siejasi su Lietuvos įstojimu į Europos Sąjungą – šį priežastinį ryšį aptariau praeitame skyriuje. Taip pat pastebimas ženklus turistų sumažėjimas 2007 metais turėtų būti siejamas su Ekonominės krizės pradžia, kadangi peržvelgus įvykius

⁶⁰ McClory, Jonathan. *The Soft Power 30: A global ranking of soft power*. Portland, 2019; p. - 27

⁶¹ <https://data.worldbank.org/>

2007 metais Lietuvoje⁶² ir Pasaulyje⁶⁴ nebuvo pastebėta jokio rimtesnio pokyčio tarptautinėje erdvėje galėjusio pakeisti užsieniečių keliavimo principus apart krizės. Pastebima ir tai, jog 2009 metais turistų skaičius Lietuvoje buvo mažiausias tiriamo laikotarpio metu. Kiek ironiška atrodo tai, jog būtent 2009 metais Lietuvos sostinė Vilnius buvo Europos kultūros sostinė⁶⁵, tačiau reikia atsižvelgti į tą faktą, jog tais pačiais metais pasauliui smogė 2007 - 2009 ekonominė krizė⁶⁶.

Metai	Turistų skaičius	Augo / smuko studentų skaičius (%)
2003	1491000	N / A
2004	1800000	+20.7%
2005	2000000	+11.1%
2006	2180000	+9.0%
2007	1486000	-31.8%
2008	1611000	+8.4%
2009	1341000	-16.8%
2010	1507000	+12.4%
2011	1775000	+17.8%
2012	1900000	+7.0%
2013	2012000	+5.9%

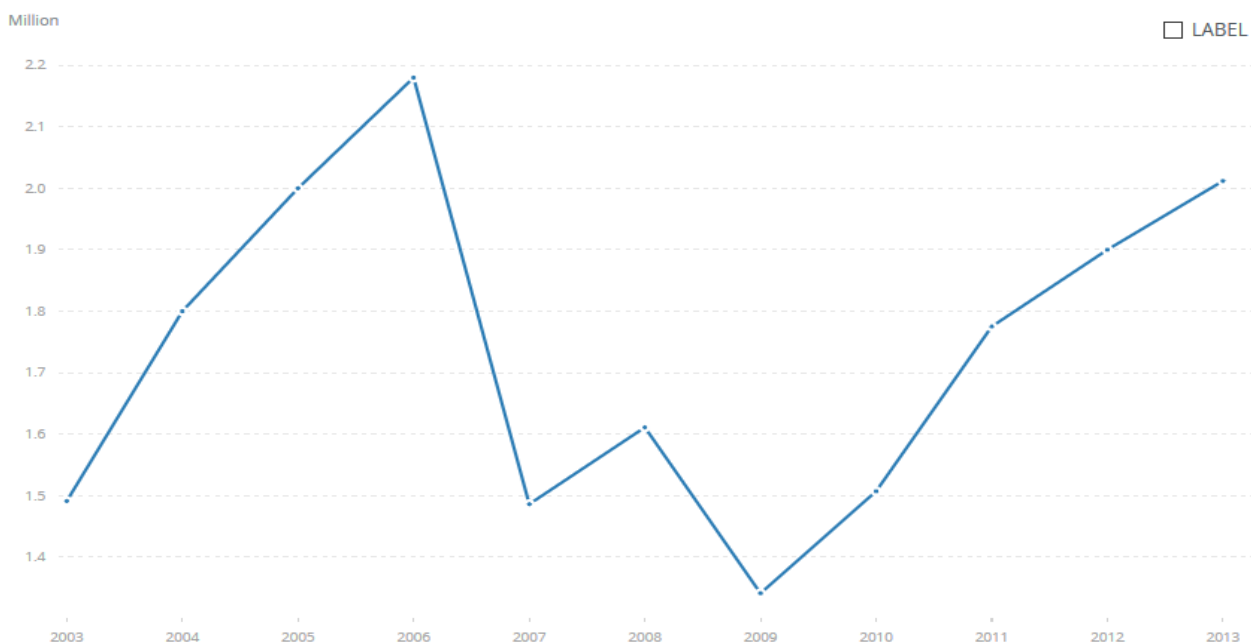
⁶² <https://kauno.diena.lt/naujienos/pasaulis/ekonomika-ir-politika/svarbiausi-2007-uju-ivykiai-ir-2008-uju-prognozes-498171>

⁶³ <https://www.lrytas.lt/kultura/istorija/2007/12/29/news/2007-ieji-svarbiausieji-lietuvos-ir-pasaulio-sporto-ivykiai-nuotraukos--5927225/>

⁶⁴ <https://www.cbsnews.com/news/chronology-of-news-events-in-2007/>

⁶⁵ <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/vilnius-europos-kulturos-sostine-2009-pristatyta-galutine-renginiu-programa.d?id=19048499>

⁶⁶ <https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/226914/lygiai-10-metu-nuo-2008-uju-krizes-pradzios-pasekmes-juntame-iki-siol>

Atlikus skaičiavimus, galima pastebėti, jog Lietuvos turizmas kasmet vidutiniškai augo 4.8 %, o toks yra augimas yra daugiau nei didžiausia sutarta paklaida 3%, kadangi turistų skaičius Lietuvoje augo daugiau nei trimis procentais. Šis rodiklis (4.8% augimas) žinoma, gali pasirodyti sąlyginai mažas, tačiau tokią įtaką, jam padarė užsitęsusi krizė palietusi visą pasaulį, bei atsigavimas po jos. Vis dėl to pastebėti galima ir teigiamų rezultatų: atkreipiant dėmesį į 2011 gautus rezultatus, paaiškėja, jog Lietuvą tais metais, kuomet buvo organizuojamas Europos Krepšinio Čempionatas, aplankė 17.8%, tai yra 1.6 milijono, daugiau turistų lyginant su turimais tarptautinių lankytojų 2010 metų duomenimis. Verta pridurti ir tai, jog tai didžiausias augimas nuo tada, kai Lietuva įstojo į Europos Sąjungą 2004 metais (tais metais turistų atvyko 20.7% daugiau nei 2003 metais).

Likę du matavimo kriterijai, deja pritaikyti toliau tyrime būti negalės, kadangi: (i) muzikinių kūrinių bei filmų eksportas į užsienio rinkas – nėra pateikiamas nuo 2003 metų, jog tikėtų tyrimo intervalui ir muzikos / filmų eksporto nešama nauda nėra atskiriama nuo šalies BVP atskiru rodikliu, bei tarptautiniai pasiekimai sporto renginiuose – Lietuva neužėmė pirmųjų vietų tarptautiniame sporte.

Trumpai apibendrinant šį poskyrį, galima pastebėti ryškų turistų augimo skaičių Europos Krepšinio čempionato metu ir tai nėra vien tik pačio renginio nuopelnas, kadangi jis trupo kiek mažiau nei mėnesį, o turistų skaičius buvo ženkliai didesnis visus metus, todėl galima daryti prielaidą, jog šio sporto renginio dėka, Lietuva sugebėjo pritraukti daugiau turistų, o remiantis M. Špoko tam didžiausią įtaką turėjo marketingas, kuris nors ir buvo orientuotas į tarptautinę visuomenę, jos pagrindinis tikslas

buvo pasiekti užsienio lietuvius, kurie kaip prisimena EuroBasket 2011 Organizacinio Komiteto vadovas – jog ne tik seniai grįžę Lietuviai grįžo, bet ir atsivežė savo draugus kartu su jais.

Kita vertus, nepavyko išanalizuoti duomenų susijusių su muzikos ir filmų industrijos eksportu į užsienio rinkas, kadangi duomenys nėra pateikiami intervale kuris yra tiriamas, o tarptautiniame sporte Lietuviai 2011 metais neužėmė pirmų vietų, todėl duomenų analizė būtų bevertė ir rezultatai pritempti.

Apibendrinant glaustai – Lietuvai pavyko pasinaudoti kultūros sub-indeksu paverčiant sporto renginį diplomatinį išteklių didinant savo minkštąją galią.

Skaitmeniškumas

Skaitmeniškumo sub-indekso vertinimas yra sąlyginai novatoriškas matavimo vienetas, kadangi jo apibrėžimas ir vertinimas kelia iššūkių analizuojant jį, nes tai interpretacijai čia paliekama sąlyginai (lyginant su prieš tai dviem tirtais sub-indeksais), tačiau augant švelniosios galios svarbai pasaulyje, atsiranda papildomi kriterijai jai matuoti.

Tyrimo „The Soft Power 30. A Global ranking of Soft Power 2019“ autoriai šio sub-indekso svarbą grindžia argumentu, jog skaitmeniškumo sub-indekso įtraukimu siekiama suvokti,⁶⁷ koku mastu šalis integruoja technologijas, kaip šaliai sekasi šias technologijas sujungti su skaitmeniniu pasauliu ir jų naudojama skaitmeninei diplomatijai (tai diplomatija vykdoma per skaitmenines platformas).

Trumpai apibendrinant, šis skyrius buvo trumpai pristatytas suvokiant būtinumą laikytis metodologijos tyrime, kurio pagrindu yra atliekama ši analizė, nors ir suvokiant, jog sporto renginys negali pasitarnauti skatinant valstybės skaitmenizavimą.

Valdžia

Valdžios sub-indeksas, yra vienas tų indeksų, kuriuos ko gero būtų galima įtraukti į grupę indeksų, kuriems įtakos Europos Krepšinio Čempionatas nepadarė, kadangi valdžios sub-indeksas yra skirtas įvertinti valstybės politines vertybes, viešąsias institucijas ir svarbiausius viešosios politikos rezultatus. Įtraukdamas žmogaus teisių, vystymosi, smurto visuomenėje ir valdžios efektyvumo metriką, vyriausybės sub-indeksas įvertina, kiek šalis turi patrauklų valdymo modelį. Tai svarbu, kadangi potencialūs tarptautinio bendradarbiavimo partneriai labiau linkę investuoti ir kolaboruoti su valstybe turinčia efektyvų valdžios aparatą.

⁶⁷ McClory, Jonathan. *The Soft Power 30: A global ranking of soft power*. Portland, 2019; p. - 28

Vis dėlto, kaip buvo pastebėta pirmojoje tyrimo dalyje – už Europos krepšinio čempionato organizavimą atsakingas buvo Organizacinis komitetas, todėl būtų netikslu matuoti pirmenybių indėlį į vyriausybės patrauklumą, kai organizacinis darbas buvo atliktas Organizacinio komiteto.

Verslas

Prieš paskutinis sub-indeksas – verslas, savo svarba prilygsta kultūrai bei švietimui, kadangi šis sub-indeksas matuoja valstybės patrauklumą užsienio rinkai ir pasisekimas organizuojant Europos Čempionatą galėjo pademonstruoti, Lietuvos Respublikos pajėgumą vystant infrastruktūrą. Kaip vėliau bus galima matyti kokybinio interviu analizėje, su Lietuvos Krepšinio Federacijos generaliniu sekretoriumi Mindaugu Špoku – į Lietuvą buvo atvykę svečiai iš užsienio besiruošiantys organizuoti čempionatus pas save šalyje. Klausimas išlieka – ar apačioje pristatomi rodikliai sugebės parodyti ryškesnį skirtumą nuo tendencijos.

Prieš pateikiant skaičius, svarbu paminėti, jog šis sub-indeksas gali priminti kietosios galios aspektą, kadangi bus žvelgiama į ekonomiką, tačiau iš tikrųjų tai labiau siejasi su minkštąja galia nei kietąja, kadangi jis nematuoja ekonominės šalies galios, o jos patrauklumą. Kitais žodžiais, šis sub-indeksas siekia užfiksuoti šalies ekonominio modelio santykinį patrauklumą, konkurencingumą, novatoriškumą. Tokie požymiai, kaip sąlygos įkurti naują verslą, korupcijos lygis ir ir naujųjų technologijų diegimas daro įtaką šalies įvaizdžiui.

Rodiklis, kuriais gali būti matuojamas šis sub-indeksas yra - tiesioginės užsienio investicijos, procentais nuo BVP⁶⁸. Tokios investicijos yra grynosios investicijų įplaukos, siekiant įgyti ilgalaikį valdymo interesą, tai yra nuosavo kapitalo, pakartotinio uždarbio investavimo ir dalies kitų rodiklių, suma⁶⁹. Ši serija rodo grynąsias užsienio investuotojų įplaukas (naujų investicijų įplaukas, atėmus ne investicijas) atskaitingoje ekonomikoje, ir jos yra padalintos iš BVP

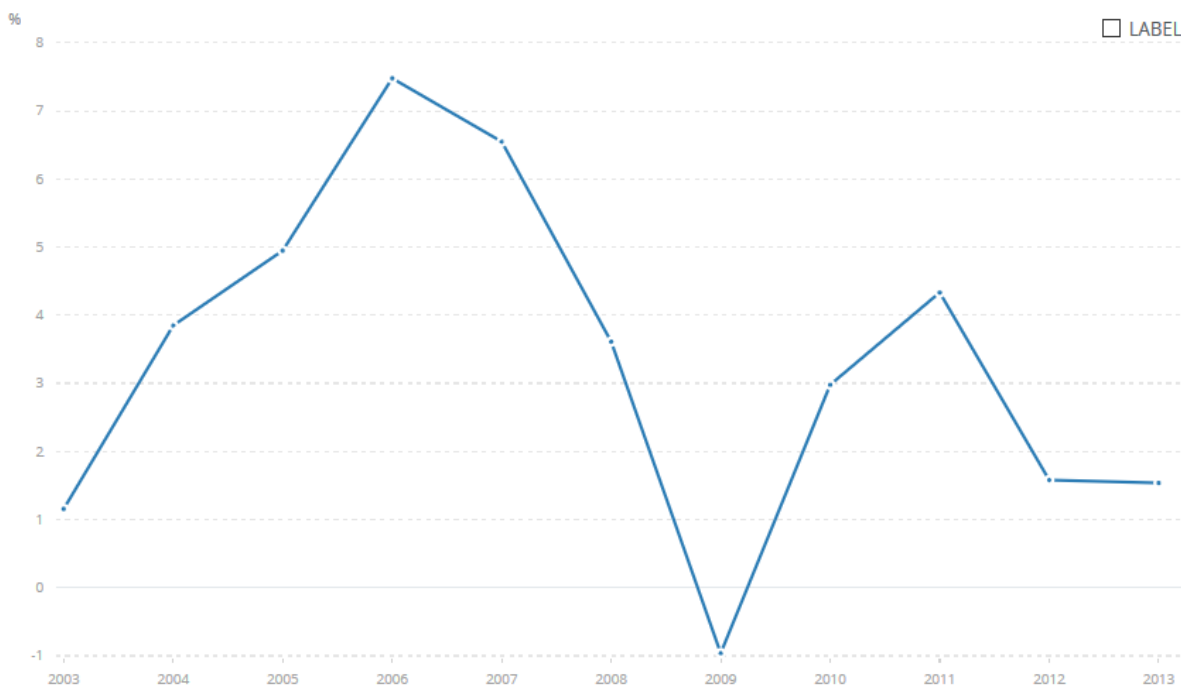
Pasikartosiu, jog nors rodiklių ir yra daugiau, kuriais galima matuoti šį sub-indeksą – tai vienintelis rodiklis, kuriam įtakos galėjo turėti Europos Krepšinio Čempionatas, vadinasi, vienintelis būdas patikrinti kaip šis sporto renginys galėjo pasitarnauti didinant Lietuvos Respublikos minkštąją galią.

⁶⁸ <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS?end=2013&locations=LT&start=2003>

⁶⁹ <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS?end=2013&locations=LT&start=2003>

Metai	Užsienio investicijų dydis lyginant su BVP
2003	1.6
2004	3.9
2005	5.0
2006	7.5
2007	6.6
2008	3.6
2009	-1.0
2010	3.0
2011	4.3
2012	1.58
2013	1.54

Lentelėje pateiktoje viršuje, galima pastebėti, jog Lietuvoje užsienio investicijų kiekis lyginant su BVP augo netolygiai ir skirtingais tempais – vienais metais investicijų kiekis paaugdavo 1.1%, kitais metais paaugdavo 2.5%. Pastebimi didžiausi augimai buvo 2004 metais – Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą. Vėliau investicijų kiekis smarkiai smuko, dėl prasidėjusios pasaulinės finansų krizės – šis smukimas tęsėsi iki 2009 metų, kuomet krizė „oficialiai“ baigėsi, nors jos pasekmės dar buvo jaučiamos. Galima pastebėti, jog būtent nuo minėtosios krizės pabaigos laikų, užsienio investicijų dydis Lietuvoje 2011 metais augo daugiausiai – 4.3 %, tai 1.3 % daugiau nei 2010 metais, o šis investicijų kiekis lyginant su BVP išlieka didžiausias nuo finansų krizės pabaigos iki mūsų tiriamo laikotarpio pabaigos (vėliau kaip matoma investicijos vėl smunka) ir iki šių dienų.

Apibendrinant šį skyrį, kuriame buvo matuojamas verslo sub-indeksas galima pastebėti, jog Europos krepšinio čempionatas padarė teigiama įtaką pritraukdamas daugiausiai investicijų (procentine dalimi) nuo pasaulinės finansų krizės pabaigos. Tiesa, tai buvo trumpalaikis šuolis, tačiau įvykęs metais kuomet Lietuva turėjo galimybę pasinaudoti sporto renginiu, kaip diplomatinio ištekliumi pritraukdama užsienio investuotojus pavyzdžiu, kaip maža valstybė geba pasiruošti pasaulinio lygio čempionatui ir gauti aukščiausią įvertinimą iš konkurso organizatorių FIBA. Trūkumas matuojant šį sub-indeksą yra tas, jog trūksta platesnio spektro jam matuoti (buvo remiamasi vienu rodikliu).

Įsipareigojimai

Paskutinis sub-indeksas padėsiantis įvertinti pokyčius Lietuvos minkštojoje galioje yra įsipareigojimai. Šis sub-indeksas matuoja šalies užsienio politikos išteklius, tokius kaip indėlius į tarptautinę bendruomenę. Jis fiksuoja valstybių sugebėjimą bendradarbiauti tarptautinėje bendruomenėje, bei tą bendradarbiavimą skatinti. Šis sub-indeksas gali būti matuojamas, ambasadų skaičiumi užsienyje, narystės tarptautinėse organizacijose.

Pirmasis būdas pamatuoti šį sub-indeksą, įvertinant ambasadų skaičius užsienyje augimą netinka, kadangi duomenys apie ambasadų skaičių augimą buvo pradėti rinkti tik 2016 metais⁷⁰. Užsienio reikalų ministerija datų kada buvo įkurtos ambasados arba konsulai neskelbia⁷¹. Dėl tos

⁷⁰ <https://globaldiplomacyindex.lowyinstitute.org/>

⁷¹ <https://www.urm.lt/default/lt/embasycontacts>

pačios priežasties negalima pamatuoti ir į kiek skirtingų organizacijų šalis kasmet prisijungia, kadangi turimi duomenys rodo tik organizacijas su kuriomis yra bendradarbiaujama⁷²

Trumpai apibendrinant įsipareigojimų sub-indeksą – jo, deja vienintelio nepavyko pamatuoti dėl duomenų trūkumo arba jų prieinamumo.. Šis sub-indeksas pateko tarp indeksų grupės, kuriems įtakos Europos Krepšinio Čempionatas nepadarė, kadangi įsipareigojimus organizuoja Užsienio Reikalų ministerija ir / arba Prezidento institucija – sunku įsivaizduoti, kaip sportas būtų galėjęs paskatinti labiau tarptautinį bendradarbiavimą.

Sub-indeksų analizės išvados.

Šiame skyriuje buvo pristatyti šeši skirtingi minkštosios galios sub-indeksai, kurių matavimas galėjo padėti aiškiau suprasti ar Europos Krepšinio Čempionatas FIBA EuroBasket 2011 pasitarnavo, kaip diplomatinis išteklius stiprinant Lietuvos Respublikos minkštąją galią.

Kitas šio skyriaus tikslas, kuris yra mažiau susijęs su tiriamu objektu, tačiau nemažiau svarbus yra – aiškumas. Empiriniai duomenys padėjo įvertinti ar Europos Krepšinio Čempionato metu Lietuvos minkštoji galia sustiprėjo ar sumenko. Svarbu atkreipti dėmesį, jog klausimas yra *ar?* Kokybiniai interviu atsakys į klausimą kaip tas buvo mėginama padaryti, o empirinis tyrimas padės objektyviau įvertinti gautus atsakymus bei atsakant į pagrindinį klausimą *kaip?*

Minėti šeši sub-indeksai, kurie šiame skyriuje buvo įvertinti bei pamatuoti skilo į dvi kategorijas: (i) tie, kuriems Europos Krepšinio Čempionatas galėjo padaryti įtaką, tačiau nebūtinai padarė ir (ii) indeksų grupę, kuriems įtakos Europos Krepšinio Čempionatas nepadarė, nes tą konkrečią sritį koordinuoja išskirtinės institucijos arba veiksniai.

Pirmosios grupės analizė pateikė tokias išvadas:

Švietimo sub-indekso analizė parodė, jog didesnių pokyčių stebint į Lietuvą atvykstančius studijuoti užsienio šalių studentus užfiksuoti nepavyko. Universitetuose, kuriuose studentų įprastai atvyksta 9.3% daugiau nei prieš metus, turnyro metu į Lietuvą atvyko 5.3 % studentų, o metai po to (2012-2013) – jų atvyko 10.2% daugiau negu 2011-2012 metais. Paminėti verta tai, jog nors studentų skaičius augo daugiau nei 9.3 %, mažai tikėtina, jog tam įtakos padarė FIBA turnyro organizavimas, kadangi augimas nebuvo taip aiškiai pastebimas, kaip Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą ar Šengeno bendriją

⁷² <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/317.html>

Kultūros sub-indekso analizė atskleidė teigiamus rezultatus: į Lietuvą 2011 metais, kuomet buvo organizuojamas Europos Krepšinio Čempionatas, atvyko 17.8%, tai yra 1.6 milijono, daugiau turistų lyginant su turimais tarptautinių lankytojų 2010 metų duomenimis. Verta pridurti ir tai, jog tai didžiausias augimas nuo tada, kai Lietuva įstojo į Europos Sąjungą 2004 metais (tais metais turistų atvyko 20.7% daugiau nei 2003 metais)

Verslo sub-indeksas pastebėta, jog Europos krepšinio čempionatas padarė teigiama įtaką pritraukdamas daugiausiai investicijų (procentine dalimi nuo BVP) nuo tada kai baigėsi pasaulinė finansų krizė.

Antrosios grupės analizė parodė, jog sporto diplomatija turi trūkumų ir negali daryti įtakos visiems rodikliams, kuriais matuojama minkštoji galia:

Skaitmenizavimo sub-indekso analizės metu buvo padaryta išvada, jog sporto renginys negali padėti skaitmenizuoti valstybės arba ją priversti tokia atrodyti. Vienintelis matavimo vienetas galėjęs tai padaryti buvo interneto vartotojų skaičius, kuris Lietuvoje kasmet augo vidutiniškai 4.4 %, o Europos krepšinio čempionato metu ar metais po jo šis rodiklis reikšmingai nepakito.

Valdžios sub-indeksas analizės metu buvo padaryta išvada, jog sporto renginys negali padaryti teigiamos įtakos visuomenės vertinimui vyriausybės atžvilgiu, kadangi čempionatą organizavo „Eurobasket 2011“ Organizacinis komitetas.

Įsipareigojimų sub-indeksas nebuvo pamatuotas dėl duomenų trūkumo ir / ar jų neprieinamumo, bei dėl to, jog įtakos jam čempionatas padaryti negalėjo.

Išvados

Tyrimo pagrindinis tikslas buvo išsiaiškinti ar Lietuvos Respublika sugebėjo pasinaudoti sporto minkštąja galia, kaip diplomatinio ištekliumi, didinant savo minkštąją galią. Analizės metu buvo tiriamas: (i) keturios skirtingos strategijos, kurias valstybė naudodama galėjo siekti minėto tikslo, bei (ii) minkštosios galios sub-indeksai, kurie padėjo geriau suvokti koks rezultatas buvo pasiektas.

Keturios strategijos pristatytos tyrimo metu: (i) Tradicinė Sporto Diplomacija, (ii) Tarptautinis sportas kaip diplomatija, (iii) „Diplomatinių tiltų statymo strategija“ ir (iv) Keturi mechanizmai. Šios autorių rašiusių sporto diplomatijos tema, darytos prielaidos buvo tikrinamos pritaikant konkretų Lietuvoje organizuoto Europos krepšinio čempionato „Eurobasket 2011“ atvejį.

Tradicinės Sporto Diplomatinijos strategija atskleidė šios strategijos trūkumas yra autorių nuomone klaidinga prielaida, jog žinutes komunikuoja tik vyriausybės – Lietuvos atveju, tai atliko „Eurobasket 2011“ Organizacinis komitetas. Tai pat, paaiškėjo, jog Lietuva neturi atskiros strategijos Sporto diplomatinijai, kadangi Gvido Kerušausko, „Diplomatų sporto klubo“ pirmininko nuomone, diplomatinija yra „daroma“ kai pasitaiko proga. Galiausiai, Lietuvos vyriausybės pastangos čempionato metu, gali pasirodyti minimalios, kadangi neatrodo didelės tarptautinės komunikacijos inicijavimo atžvilgiu, tačiau Vyriausybės pasitikėjimas Organizaciniu komiteto vadovo Mindaugu Špoko, bei to paties komiteto nariu atsakingu už tarptautinius ryšius Lino Kunigėlio nuome, LRV pasitikėjimas ir žalios šviesos uždegimas idėjoms ir projektams smarkiai palengvino darbą Europos Krepšinio Čempionato 2011 Organizaciniam komitetui.

Tarptautinio sporto kaip diplomatinijos strategija Lietuvai, ko gero, pasiteisino labiausiai, kadangi FIBA dar 2003 metais Lietuvai užkulisuose patarė įrodyti, jog gali suorganizuoti „Eurobasket2011“, o tuomet derybas vedę Respublikos premjeras Algirdas Mykolas Brazauskas, Vladas Garastas, Šarūnas Marčiulionis ir Algimantas Pavilionis patarimą priėmė rimtai. Galiausiai, kaip laikas parodė, Lietuva suorganizavo geriausią Europos krepšinio Čempionatą, per FIBA „Eurobasket“ istoriją ir gavo aukščiausią įvertinimą. Toks lūkesčių pateisinimas į naudą išėjo ir pačiai FIBAI, kadangi lietuvių sukurtas vadovas, kaip pasirengti krepšinio čempionatui buvo perimtas FIBA ir toliau perduodamas kitoms čempionatą organizuojančioms valstybėms, jog būtų užtikrintas čempionato sklandumas. Dabar, Mindaugo Špoko ir Lino Kunigėlio nuomone, Lietuva turi vieną geriausių (jeigu negeriausių) infrastruktūrų Europoje, surengti tokio lygio čempionatą Europoje.

„Diplomatinių tiltų statymo“ strategija pasirodė esanti keturi skirtingi „momentai“ – minėti G. Kerušausko, kuomet valstybė turėtų išnaudoti akimirkas, „statant diplomatinis tiltus“ Pirmoji tokia galimybė yra du „momentai“, kurie gali egzistuoti tik vienas su kitu - Oficialus sporto ir diplomatinijos solidarumas ir Didžiosios žiniasklaidos įsitraukimas. Gauti duomenys parodė, jog Organizacinis komitetas užtikrino, didžiosios žiniasklaidos įsitraukimu, kadangi čempionatas buvo transliuojamas į beveik 150 valstybių ir jį stebėjo apie 1,8 milijono žmonių. Tuo pačiu metu kitas būdas – oficialus sporto ir diplomatinijos solidarumas parodė, jog Lietuvai juo pasinaudoti pavyko sąlyginai, kas kitais žodžiais reiškia, jog nei LRV nei sportininkai nekomunikavo jokios aiškios žinutės, kaip tą pavyzdžiui darė 1992 metais Barselonos Olimpiadoje. Sportininkai po kiekvienų rungtynių išreikšdavo pagardą komandai prieš kurią žaidė, o kai pralaimėdavo – nekaltindavo teisėjų, kas yra įprasta, tiesa pasakius, komandiniame sporte – todėl sportininkai parodė aukštą profesionalumo lygį ir taip atstovavo Lietuvą, kaip kultūriškai išsivysčiusią valstybę. Antrasis momentas „statant tiltus“ – kompetetingų kultūros

ambasadorių įsitraukimas, o Lietuvoje šiuo ambasadoriumi buvo „Eurobasket2011“ ambasadorius Arvydas Sabonis, keliavęs po Europą bei kvietęs šalių dalyvių sirgalius atvykti į Lietuvą pažiūrėti, kaip „mes švenčiame krepšinį“ krepšinio valstybėje. Šiuo momentu, Lietuva, pasinaudojo daugiausiai, kadangi ne tik išsiuntė vieną žinomiausių visų laikų Europos krepšinio žaidėjų reklamuoti Lietuvą, tačiau integravo lietuviškus simbolius į krepšinio atributiką bei elementus čempionato metu, bei pagerino pasaulio rekordą, daugiausiai vienu metu sinchronizuotai mušamų kamuolių vienu metu. Paskutinis momentas, kuriuo valstybė gali pasinaudoti yra aukšto pažangumo atvejis, kuomet valstybė ar (i) užima pirmas vietas renginiuose ir gauna viso pasaulio dėmesį akimirksniu, padaryti pareiškimui arba (ii) suorganizuodama čempionatą be nesusipratimų, omenyje turima teroro išpuolių, kurie galėtų sugadinti šalies įvaizdį tarptautinėje erdvėje. Pirmuoju atveju Lietuva negalėjo pasinaudoti, nes pirmenybių metu užimta buvo penkta vieta, o antruoju pasinaudojo su kaupu, kadangi ne tik užtikrino saugumą čempionato metu, tačiau ir sulaukė aukščiausio FIBA įvertinimo.

Keturių mechanizmų strategija, pasirodė veikiau esanti ne strategija, o vadovas kaip sporto diplomatinį išteklių paversti minkštąja galia, todėl analizės metu jau į šį klausimą buvo atsakyta nagrinėjant strategijas, o 4 mechanizmų vadove tai buvo įvertinta: (i) mechanizmas - įvaizdžio kūrimas - Lietuva siekė pateisinti krepšinio valstybės vardą ir stebint čempionatą, tas buvo jaučiama, todėl įvaizdį sukurti pavyko. (ii) Mechanizmas – platforma dialogui pradėti – 2011 metais Lietuva nebuvo įtemptuose santykiuose su jokia valstybe, tačiau pasinaudojo čempionato proga aplankyti Izraelį pasinaudojo A. Sabonis, kuris šalies prezidentu Š. Paresu prisiminė holokaustą bei tarėsi galimybės A. Saboniui kartu su jaunaisiais Lietuvos krepšininkais atvykti į bendrą Izraelio ir palestiniečių sportininkų treniruočių stovyklą. (iii) Mechanizmas – pasitikėjimo stiprinimas, kaip ir (iv) mechanizmas - susitaikymas, integracija ir antirasizmas, čempionato metu išnaudoti, kadangi tam nebuvo būtinybės – Lietuva kaip minėta 2011 metais nebuvo įtemptuose santykiuose su Rusija, o rasistinių išpuolių Lietuvoje nėra tiek daug, jog reiktų į tai orientuoti politiką. Vis dėlto, tyrimo metu pastebėta, jog ateityje, pasauliui spraciai globalėjant Lietuva gali susidurti su šiais iššūkiais.

Antroje tyrimo dalyje buvo matuojami minkštosios galios indeksai, kurių pagrindinis tikslas buvo įvertinti Europos Krepšinio Čempionato indėlį į minkštosios galios didinimą, paliekant kuo mažiau vietos interpretacijai bei analizuojant empirinius duomenis. Tyrime buvo įvestas standartinis nuokrypis lygus 3 procentams, bei daroma prielaida, jog 95% duomenų yra pasikliautini (pasikliautinasis intervalas). Sub-indeksų analizė atskleidė, jog: (i) dalis duomenų nėra prieinami pasirinktu analizės laikotarpiu – nuo 2003 iki 2013 metų, (iii) didelei daliai sporto renginys įtakos

daryti negalėjo, pavyzdžiui skaitmeniškumo sub-indekso didinimui, todėl sub-indeksai buvo sugrupuoti į tuos kuriems čempionatas įtakos turėti galėjo ir kuriems ne.

Sub-indeksai kuriems įtakos galėjo turėti čempionatas (švietimo, kultūros, verslo), parodė jog: (i) daugiau studentų į Lietuvą čempionatas pritraukti nepadėjo, tačiau duomenis iškreipė svarbūs įvykiai Lietuvos ekonominėje istorijoje (įstojimas į ES, Šengeno bendriją bei 2007 – 2009 metų ekonominė krizė), (ii) EKČ metais (2011) į Lietuvą atvyko rekordiškai didelis skaičius žmonių, ir augimas šiame sektoriuje buvo didžiausias nuo įstojimo į ES. Lietuvą tais metais aplankė beveik 1,6 milijono turistų; (iii) Europos krepšinio čempionatas padarė teigiama įtaką pritraukdamas daugiausiai investicijų (procentine dalimi nuo BVP) nuo tada kai baigėsi pasaulinė finansų krizės.

Sub-indeksai kuriems įtakos negalėjo turėti čempionatas (skaitmenizavimo, valdžios, įsipareigojimų), parodė jog (i) jog sporto diplomatija, negali daryti įtakos visai Lietuvos minkštajai galiai dėl savo ribotumo, pavyzdžiui, jog sėkmingas čempionato surengimas neturėjo įtakos žmonių pasitikėjimui valdžia, ar valstybės skaitmenizavimui (daugiau žmonių turi prieigą prie interneto).

Galčiausiai apibendrinant reikia suvokti, jog Lietuva yra maža Europos valstybė, kuri savo minkštąją galia niekada neprilygs nei Kinijai ar JAV, Prancūzijai ir kitoms valstybėms. Tokiai šaliai kaip Lietuva, tai galimybė pasirodyti pasauliui ir padaryti pareiškimą apie save tuo momentu, kai visas dėmesys yra nukreiptas į ją. Tyrimo metu paaiškėjo, jog Lietuvai gerai sekėsi įgyvendinti didžiąją dalį strategijų, tačiau neatrodo, jog dėl to LR reiktų kurti atskirą departamentą Užsienio Reikalų Ministerijoje, kuris būtų atsakingas už Sporto Diplomatią – veikiau naudoti šią analizę, arba pasidaryti panašią analizę, bei susikurti konkrečią vieną strategiją, o ne keturias atskiras, kaip turėtume elgtis mega-renginio metu. Taip pat, ateityje siekiant rašyti šia ar panašia tema, reiktų atkreipti dėmesį į daugybę nekontroliuojamų kintamųjų, kurie daro įtaką minkštajai galiai, bei pasirinkti kitokį analizės būdą matuojant konkrečius minkštosios galios sub-indekso rodiklius.

1 Priedas.

Transkribuotas interviu su Mindaugu Špoku

K: 2000 metų pradžioje Lietuva nusprendė dalyvauti atrankoje dėl FIBA organizuojamo Europos krepšinio čempionato 2011 metais organizavimo. Laimėjot 2004 metais. Kodėl buvo nuspręsta dalyvauti? Ar dėl to, jog kelis kartus laimėjom EKČ ir neturėjom galimybės jo organizuoti dėl susiklosčiusios situacijos?

A: Perpasakosiu ir vėl. Tuomet valdžioje pagrinde buvo trys žmonės: Vladas Garastas, Algimantas Pavilionis ir Šarūnas Marčiulionis. Paskatinimu tapo laimėtas 2003 metais titulas ir padaryti impulsą Lietuvos krepšiniui, pritraukti dėmesį ir sukurti infrastruktūrą tokių renginių organizavimui. Brazauskas tuomet šią idėją priėmė teigiamai, buvo sukurta darbo grupė, tačiau kaip istorija parodė mes šansų organizuoti čempionatą neturėjom, nes neturėjom nei arenų nei patirties organizuoti tokius renginius. Ir jeigu pameni 2004 metais buvo skirstoma kas organizuos 2007 ir 2009 metų Europos krepšinio čempionatus. Per tuos „rinkimus“ Lietuvai užkulisuose buvo pasakyti, jog jūs neturite jokių šansų, kadangi 2007 metams geriausiai yra pasiruošus Ispanija, o 2009 pasiruošus geriausiai Lenkija. Tuometinei Lietuvos darbo grupei FIBA prezidentas patarė prašyti galimybės organizuoti EKČ 2011 metais, nors 2004 toks pasiūlymas net negalėjo būti pateiktas, kadangi tokio siūlymo nebuvo FIBA darbotvarkėje dar. Ir taip tokia utopinė idėja tapo realybe, nes FIBA Europa prezidentas paaiškino kodėl Lietuva negalėjo organizuoti čempionato – mes turėjom tik vieną areną (Siemens) O viso kitos – jos net nebuvo sukurtos ar sudėliotos, o tik estetiškai nupiešta kokiuose laukuose jos stovės, kai tuo tarpu lenkai jau turėjo infrastruktūrą ir ją pristatė FIBA. Ne mano nuopelnai, o jų ir Brazauskas padarė esminį sprendimą, jog grupių etapas turėtų vykti regionuose, o finalas Kaune arba Sostinėje.

K: O tai ar tokiu pat principu nevyko turnyras 2003 Švedijoje?

A: Ne. Švedijos patirtis buvo pati blogiausia – po turnyro Švedijoje federacija iki dabar dar moka skolas nes renginys buvo blogai organizuotas. Ir nūs mes laimėjom turnyrą, bet organizacinis projektas (ir LKF) buvo pakibęs ant bankroto ir šiai dienai skolos jau yra beveik atiduotos. Ir todėl pasimokius iš šios patirties Lietuvos Krepšinio Federacija įkūrė „Eurobasket (Europos krepšinio čempionato) 2011 organizacinį komitetą“ kuris atskirtų LKF mąstą nuo čempionato pačio, kadangi buvo tikimasi, jog čempionatas gali nutraukti federaciją pačią į dugną, todėl atsirado poreikis sukurti vyriausybinių grupę į kurią įėjo visų miestų merai, pagrindinių ministerijų atstovai, olimpinio komiteto nariai, o pats Šapokas 2007 metais (pagal vyriausybės dokumentus) jog prižiūrėti krepšinio organizavimo skaidrumą. Buvo suburta savo sričių profesionalo komanda, kuri pateisino lūkesčius.

Prisimenu 2007 metais finaliniame etape Ispanijoje Madride – vaikščiojom po arenas išsižioję su darbo grupe, kur FIBA mums pristatė čempionato užkulisius (žurnalistų zona, antidopingo stotelės ir t.t) ir mes jautėmės šokiruoti bei apakę kiek daug buvo padaryta ir tada atrodė nerealu, jog Lietuva gali kažką tokio padaryti. Užbėgant į priekį – 2011 metais Ispanai atvažiavo į Lietuvą pasidairyti, kadangi ruošėsi 2014 metų čempionatui ir vaikščiojo dar labiau išsižioję, nei mes tada Ispanijoje, kadangi FIBA Pasaulis (ne Europe) vedžiojo juos ir rodė kaip turi būti organizuojamas renginys ir įrengtos zonos. Buvo smagu pastebėti, kaip mes nuo 0 pradėjom ir tiek pasiekėm, kai darbai prasidėjo 2009. Ir manau jog su FIBA ateity dirbsim ir jog FIBA toliau mokosi iš mūsų.

Vis dėl to – šiandien nemanau, jog mum pavyktų tokį renginį suorganizuoti, kadangi tais 2000 metais mes buvome valiūkiški ir norėjome padaryti renginį kad jis tik neišeitų į minusą. Kas ironiška, jog mano žiniomis tai yra apskritai pirmas čempionatas uždirbęs pinigų.

Taip trumpai, tai padarėm viską ką galėjom ir dar daugiau: suvaldėm situaciją, sugeneravom pajamas nes viskas buvo daroma tik tam kad įvyktų renginys jog tik užsienietis ar užsienio komanda nepagalvotų blogiau apie mus negu yra.

Buvo nutikimų su Prancūzais ir Vokiečiais bei jų žvaigždėmis kadangi jie turėjo gyventi Šiauliuose pirmo etapo metu ir tas viešbutis nebuvo net arti 5 žvaigždučių, tačiau vėliau kaip paaiškėjo, jog šių federacijų atstovams viešnagė labai patiko ir nekreipė dėmesio į žvaigždučių skaičių, kadangi atmosfera juos užbūrė ir jie tiesiog pamiršo net apie tą viešbutį ir buvo sužavėti pačio čempionato pravedimu.

Trumpai apibendrinant viską – Lietuva dabar turi geriausią infrakstruktūrą tokiam čempionatui Europoje ir atsidaro nematoma pusė EKČ 2011 – rajonai pradėjo konkuruoti kuris pasistatys universalesnę areną. Mes padarėm bendrą kultūros kėlimo programą, kadangi galim pastebėti, jog Žalgirio arena rengia žymiai daugiau kultūrinių ir koncertinių renginių nei sporto. Vien Kaune pakilo kultūrinis lygis, nors sportas tam buvo tik pretekstas. Panašios situacijos: Klaipėdoje, Alytuje, Šiauliuose ir Panevėžį.

K: Jūs kaip suprantu su Čingiene Vilma parašė knygą „Mokymasis iš patirties. Eurobasket 2011).

A: Jo. Jeigu matei knygutę tą, tai buvo tikslas sukurti mokymą iš patirties. Jeigu matei lentelę toj knygutėj to kas turi būti. Pvz futbolas ir FIFA turi susistemintą „vadovą“ to kas turi būti padaryta rengiantis čempionatui – mes neturėjom. Todėl mes sukūrėm šį manualą ir dabar juo naudojasi pasaulio ir Europos krepšinio čempionatų organizatoriai. Mintis buvo jog palengvinti valstybei našta, jeigu kuri nors federacija nuspręstų organizuoti čempionatą, jog LRV pasakytų atsiversk knygelę tą lentelę kur parašyta *renginys* ir *sąmata* ir yra užpildtos eilutės. (105psl) ir užsipildyk ją .

K: Vienu tikslu organizuojant čempionatą iškėlėt „pateisinti krepšinio valstybės vardą“ : Ar tai norėjote pateisinti sau, prieš lietuvius, jog va mes tokie ar dėmesys vis dėl to buvo skirtas tarptautinei arenei, jog va pažiūrėkit mes esam krepšinio valstybė ir dėl jo galim padaryti bet ką?

A: Taip, manau labiau orientuota buvo į tarptautinę areną. Duosiu pavyzdį: praeitais metais turėjo FIBA Europe pirmąjį vykdomąjį posėdį Vilniuje su ekskursija ir vakariene, truputis darbo truputis kultūros. Ten dalyvavo ir Belgijos atstovas, kuris mus matė greičiausiai matė kai Rusiją, nes šalia Baltarusiją ir mes ko gero atrodėm kaip rusai. Bet kai jis pamatė tą kultūrinį mūsų paveldą ir pabuvo Valdovų rūmuose, kai gidai pasakoja mūsų istoriją žemėlapius ir kultūra. Sveičiai negalėjo patikėti jog buvom didžiausia valstybė Europoje. Tai tas Belgas po to vizito atvyko su vizito su šeima ir buvo šokiruotas kokio aukšto kultūrinio lygio esam ir jog esam taip toli pažengę į priekį. Tai tas čempionatas, krepšininkam žvaigždėm buvo šokas, nes mes blogybes pavertėm gėrybėm ir žmonės matė kiek daug mes atidavėm. Mes parodėm jog čempionatu metu, čia krepšinis yra kaip Ispanijoje ar Italijoje futbolas. Ir dabar turim ne tik vieną geriausią areną Europoje, bet ir Lietuvoje padėdam kitom sporto federacijom plėtoti savo sporto šakas.

Kalbant apie EKČ – mūsų šūkis buvo „Švenčiam krepšinį“ ir buvo sukurtos dainos, o logotipas buvo krepšinio ženklai su gediminaičių stulpais. Visur stengėmės parodyti savo nacionalinius „logotipus“ ažuolo lapus, kartais ir t.t. Tada mes turėjome ambasadoriaus kelionę, kur keliavome ir pristatinėjome EKČ ir kur nuvažiuojome visur, kur salė buvo perpildyta. Sulaukėme didžiausio dėmesio žiniasklaidos.

Džiaugiuosi, jog Kaunas ir Vilnius išsprendė ginčą, kur turėtų vykti finalai, nes turėtų vykti Sostinėje, tačiau laimėjo sveiką protą, jog čempionatas turi vykti geriausioje arenoje, o iš to laimėjo abu miestai: varžybos Kaune, viešbučiai Vilniuje (20 000 + sirgalių gyvena). Panašiai vyko ir varžybos Alytuje, kur jos buvo žaidžiamos, tačiau dalyviai ir svečiai gyveno Druskininkuose. Čia žinoma suklydom ir pasimokėme, jog statant arenas, nepagalvojome intergruoti viešbučių. Pavyzdys Panevėžys, kuris turi vieną geriausių trekių Europoje, tačiau jokio čempionato nesurengs, nes nėra kur apgyvendinti žmonių. Panaši situacija ir Šiauliuose. Geriau Klaipėdoje, nes šalia Palanga ir Šventoji, kur tų viešbučių yra.

Kodėl buvo suburtos dvi skirtingos darbo grupės? Viena suburta LRV, o kita atskira sukurta nuo LKF?

LRV darbo grupė buvo koordinacinė – ji koordinavo LKF suburtos darbo grupės darbą ir pastarąją reprezentavau LRV darbo grupei. LRV koordinavo lėšų skirimą ir I. Šimonytė labai padėjo bendradarbiaujant su LRV, kadangi susitarimas, jeigu LRV padės, jeigu organizuojant padės, jei pritrūks lėšų.

K: Kaip pavyko įgyvendinti išsikeltus tikslus organizuojant EKČ organizaciniame komitete?

A: Na, mes neturėjome patirties organizuojant tokį renginį, tačiau pasidžiaugsiu, jog po EKČ sekė Lietuvos pirmininkavimas ES ir dalis mūsų komandos dirbo su logistika bei viešbučiais, kol Lietuva pirmininkavo.

K: Anksčiau pradėjo dirbti vyriausybė, kadangi jūsų darbai prasidėjo 2009?

A: Taip, kadangi mes tada dar tik planavome, ką galima padaryti ir ką reikia, atidarėme ofisą, saskaitą ir t.t. Valstybė labai daug prisidėjo prie organizavimo ir be jų palaikymo EKČ nebūtų įvykęs.

K: Į ką buvo nukreiptas marketingas EKČ metu Lietuvoje?

A: Mes turėjome didžiausią grįžtančių Lietuvon srautą, kurie atsivežė savo užsieniečius draugus parodyti, kaip mes gyvename, kaip mes švenčiame. Pagrindiniai tikslai buvo: lietuviai, užsienio lietuviai ir tada užsieniečiai. Pas mus renginys buvo matomas nuo Oro Uosto iki Baro, nes visi buvo įtraukti. Visur integruojome Amberį – mūsų logotipas – troleibusai, medaliai, pats talismanas.

K: Kas buvo be FIBA tarptautiniai partneriai?

A: Na, EKČ metu labiausiai prisidėjo patys lietuviai, nes vyko viešieji pirkimai. O pati FIBA sakė, jog atsisėskit ir nusiraminkit ir tas nepadėjo. Po čempionato ne tik patys pakilome jų akys, bet pakėlėme ir pačią FIBA į kitą lygį.

2 Priedas

Vyriausybės nutarimai susiję su Europos krepšinio čempionatu:

Šaltiniai paskutinį kartą tikrinti 2020 05 10

https://www.e-tar.lt/rs/legalact/TAR.C99AB42A7635/format/MSO2010_DOCX/

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.191DD9246319>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FB71E6E75A02>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/SAV.494496><https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.104AD3D5C4E7>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9B5C75059424>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B6D55E8AEB29>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7C5FD4B89D8E>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4B376A1C6997>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FB71E6E75A02>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4F63E96B70AA>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.16298E370555>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B2D3D81B722B>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C2D30798A5DD>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.EE6C8BC0C6AF>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8C8090408118>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8068C0C398CE>

Literatūros sąrašas

Visi šaltiniai paskutinį kartą tikrinti 2020 05 20

Abdi, Kambiz, et al. "Converting sports diplomacy to diplomatic outcomes: Introducing a sports diplomacy model." *International Area Studies Review* 21.4 (2018): 365-381.

Murray, Stuart. "The two halves of sports-diplomacy." *Diplomacy & statecraft* 23.3 (2012): 576-592.

Nygård, Håvard Mokleiv, and Scott Gates. "Soft power at home and abroad: Sport diplomacy, politics and peace-building." *International Area Studies Review* 16.3 (2013): 235-243.

Griffin, Nicholas. *Ping-pong diplomacy: the secret history behind the game that changed the world*. Simon and Schuster, 2014.

Steenveld, Lynette, and Larry Strelitz. "The 1995 Rugby World Cup and the politics of nation-building in South Africa." *Media, Culture & Society* 20.4 (1998): 609-629.

Lipton, Merle. *Capitalism and apartheid: South Africa, 1910-1986*. New Africa Books, 1986

Ho, Shawn. "Pyeongchang Winter Olympics—What's Behind the Korean Unification Flag?." (2018).

Rae, Madeline. "The NBA—China Tension: What's at Stake?." (2020).

https://archive.fiba.com/pages/eng/fa/event/p/sid/7526/ /2011_EuroBasket_Final_Round/index.html

<https://www.smm.lt/web/lt/struktura-ir-kontaktai/apie-ministerija/ministerijos-istorija>
<https://www.delfi.lt/krepsinis/naujienos/euro-2007-cempionato-finalas-lietuvoje.d?id=2828509>

<https://www.delfi.lt/krepsinis/naujienos/premjeras-fiba-vadovus-itikinejo-lietuvoje-rengti-europos-krepsinio-cempionato-finala.d?id=2838834>

<https://www.un.org/press/en/2003/sgsm9076.doc.htm>

<https://www.un.org/press/en/2003/sgsm9076.doc.htm>

https://www.youtube.com/watch?v=kLWEzM8w6_4

<https://www.youtube.com/watch?v=boRxYSrfwJI&t=203s>

https://www.youtube.com/watch?v=dWs_8YNX2_M

https://www.youtube.com/watch?v=5_HMt6gPLGE

<https://www.youtube.com/watch?v=9vsGP5ilIsw>

<https://www.youtube.com/watch?v=Zq48Iha0Yzw>

<https://www.youtube.com/watch?v=nnWM3S6FLyU>

<https://www.youtube.com/watch?v=qd53C4R3MMA>

https://www.youtube.com/watch?v=hCRIKhCr_5I

<https://www.youtube.com/watch?v=boRxYSrfwJI&t=203s>

<https://www.delfi.lt/sportas/archive/eurobasket-2011-dave-didziule-nauda-valstybei.d?id=50051450>

<https://www.ve.lt/naujienos/sportas/eurobasket-2011-ambasadorius-aryvydas-sabonis-leidziasi-i-kelione-po-europa-549454/>
<https://www.alfa.lt/straipsnis/11167670/sabonis-europos-cempionata-pristate-izraelyje>
https://www.respublika.lt/lt/naujienos/sportas/krepsinis/asabonis_apie_lietuva_ir_krepsini_kalbejosi_su_izraelio_prezidentu/
https://www.respublika.lt/lt/naujienos/sportas/krepsinis/asabonis_apie_lietuva_ir_krepsini_kalbejosi_su_izraelio_prezidentu/

McClory, Jonathan. *The Soft Power 30: A global ranking of soft power*. Portland, 2019;

Summary in English

Presented analysis „Implementation of sports diplomacy in Lithuania. EuroBasket2011 case study.” Aims to indicate whether or not Lithuania managed to implement Sport diplomacy’s strategy during event. Importance of this analysis arises from upcoming Olympic games, of which one tournament will be held in Lithuania, therefore this country will have one more chance to use this opportunity to strengthen it’s soft power.

Problem arises that in literature that questions Sports diplomacy usually aims to big countries and always uses different examples to prove their strategy, therefore in this analysis those different strategies were tested with Lithuania’s example to see which suits this country most.

Analysis concludes with results of tested strategies of which most suitable was Sport as International Diplomacy.

For future analysis different methodology should be taken for measuring softpower.